

28.2.20

گلاب میں منصور

(شاعری)

رضاشاہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کلا میں منصور

رضا شاہ

روزانہ بلڈنگ ریلوے روڈ حجرات

Ph: +92-53-2118711, 3536018

Fax: +92-53-3523334

روزانہ پبلشرز

سبھے حق را کھویں

84038

ناں کتاب: ..... کلا میں منصور

شاعر: ..... رضاشاہ

پہلی وار: 2011ء

گنتی: ..... پنج سو

پرنٹرز: ..... روزن پرنٹرز

قیمت: ..... 200 روپے

کیلی گرافی: ..... قمر شہزاد

ٹائٹل: ..... فرقان احمد

دلوں: ..... ورلڈ پنجابی فورم

روزان
Roazan
Publishers

ROZAN BUILDING RAILWAY ROAD, GUJRAT, PAKISTAN

Ph: +92 53 3536018, 2118711 Cell: 0300 9625108

www.apnarozan.com, e.mail: dailyrozan@hotmail.com, dailyrozan@gmail.com

چڑھاوا

اپنے والد

سید باقر حسین شاہ

دے ناں

جہاں مینوں ظلم دے خلاف ڈٹ جانا

تے دیانتداری سکھائی

ترتیب

8	اپنے دلوں.....رضاشاہ	1
10	قتل گاہوں سے چُن کر ہمارے علم.....ریاض مفتی	2
12	انقلاب دی گونج.....خالد ہمایوں	3
13	رضاشاہ میرالنگوٹیا.....رشید احمد قیصر	4
14	مِن اپنا پنڈ پیارا اے.....ڈاکٹر وسیم گردیزی	5
16	اک ہوز گھالنادی سوچنا.....پروفیسر (ڈاکٹر) ناصر رانا	6
18	اسی تاریخ لکھنے آں	7
20	مِن جنگاں توں نفرت سی	8
23	پشلیاں وی عیداں تے	9
26	بابا گاماں تے چور	10
29	دھرو	11
31	ونڈ	12
33	کیہ کیہ ویلے	13
37	وچھوڑا	14
41	دومو نہی سہنی	15
43	غزل	16
45	غزل	17
47	غزل	18
49	غزل	19
51	غزل	20
53	نانا نانا نانا نانا	21
56	غزل	22
58	غزل	23

60	غزل	24
62	غزل	25
64	ڈھل دی رات دارا ہی	26
65	غزل	27
67	کچھ وی نہیں	28
68	ٹیارے کھول تلی	29
70	باندر تے قلندر	30
71	عیداں آیاں	31
72	غزل	32
75	غزل	33
77	غزل	34
79	غزل	35
81	انج ہوندا جے	36
82	فر آؤ تا پشلے سال وانگوں	37
83	جند دکھاں والی پھاہی وچ پھاتی وی جے ہووے	38
85	غزل	39
87	صاحب صدر	40
88	زندہ پاکستان رہوے دا	41
91	غزل	42
93	غزل	43
95	غزل	44
97	من منظور نہیں	45
99	تیرے ساڈے کائیں دے رشتے نہیں	46
103	اسی ٹانگے جتے گھوڑے جی	47
105	ماہووے کداوہ گلاں رہیاں	48
106	چار سوویہ	49

107	کدوں	50
108	میرا وطن	51
109	خوشبودی پھانسی	52
110	کوئی نہیں نبھتی	53
112	بھن پنجالیاں	54
113	میرے ٹھکاناں مقابلے	55
114	نامنظور	56
115	من اپنا پنڈ پیارا اے	57
118	کلا میں منصور	58
120	یاداں تے اڈیکاں	59
123	دینہہ دیہاڑے توں ڈاکوا آجانا ایں	60
124	کن کھول کے سن لوؤ	61
125	ہن اُنج نہیں ہونا	62
127	مائے	63
128	ٹھگو چورو	64
129	زریلی سہنی	65
130	باغی جذبے	66
132	پہلی برسی	67
134	غزل	68
135	غزل	69
136	درندے	70
137	مرداں وانگوں	71
138	میرا نکا جیہا آہلنا ناں سئیں	72
139	ادھی رات	73
140	ظالم جتھے دار جے سن	74
142	ابھاگت	75

143	سرورتی	76
145	ساڈے عین نی ہو گئے	77
146	اقبال شاہد دے ناں	78
148	غزل	79
149	غزل	80
150	ادھ کچدی نظم	81
151	گھو گھو بولے	82
152	غزل	83
153	ہون کسے دا ہون نہیں ہوندا	84
154	غزل	85
155	اک دہیتی خواہش	86
156	پُترا (حمد اقبال دے ناں)	87
158	جنے پڑاں دے سہا پدے نیں	88
159	اڑیے	89
160	توں میرے نال دھوکہ کیتا	90
161	دومو نہی سہنی	91
163	اج فیر بغاوت کھٹے دی	92
166	صبر	93
167	باگاں دے وچ پھائیاں لائیاں	94
168	بچدا اکوئل دا	95
169	تلی دھریوے	96
170	غزل	97
172	غزل	98
175	غزل	99
176	غزل	100

اپنے ولوں

غماں دیاں کالیاں راتاں سون دے، وچھوڑے والے دن ڈنگ ٹپاؤ
 یاراں دا اپنے بُرے بھیرے دیہاڑے ٹپا کے تے کنڈ کر جانا، کامیاں مجبوران مے تے
 دکھیاں دیاں ہاواں دھرتی دی محبت، اقبال شاہد تے ریاض مفتی میرے کولوں شاعری
 کروائی۔

عطاء الحق قاسمی، عزیز احمد، سیف الرحمن سیفی، ایوب
 خاور، رشید قیصر، احمد نصیر، افتخار نسیم افتی، فاطمہ غزل، رؤف ایاز، انیس احمد، طاہر
 نوید، شازیہ نورین، طاہرہ رباب، امتیاز گلینوی، احسان شاہد، ذکاء اللہ سندے
 میرا حوصلہ ودھایا۔

میرے واسطے روایتی پنجابی ادب دا بوہا میری ماں جی نے کھولیا۔ جہاں
 نوں میں اکھ کھولی تے پنجابی دے منے پرمنے تے وڈے شاعراں دیاں کتاباں
 پڑھیاں ویکھیا۔

میرے وچ انقلابی رنگ دی بنیاد فیض، جالب، فراز، ساحر دی شاعری تے
 میرے وڈے بھرا فخر الزمان شاہ نے رکھی۔ جیہڑے 1970ء وچ اک نویں انقلابی

جماعت دے حامی اک بڑی وڈی انقلابی شخصیت دے من اے سن۔ ظلم توں نفرت
، سچائی نال محبت میں اپنے والد سید باقر حسین شاہ صاحب کولوں سکھی۔

بچ دریاواں دی دھرتی نال عشق میری مٹی وچ شامل اے۔ پاکستان نال

محبت میرا ایمان اے۔

کھیں لکھدے تے سوہنے مکھڑے مینوں اپنے ول کھچدے رہے تے
میں تر یہا یا تھلاں دا پینڈا کردار ہیا۔ جیون انج تڑندیاں لکھد ارہیا۔ جیویں کسے تھر
وچ کوئی تر یہا یا پانی دی ڈھنڈالی وچ تھک ٹٹ کے بے وس ہو جاندا اے۔ زندگی
زریلے ابلدے جام دے وانگوں لگی۔ جیہڑا رگ رگ وچ زہرتے اگ بھر چھڑدا
اے۔

پر دسیاں دے دکھ میرے اپنے دکھ نیں، کدی کدی اوہ ای دکھ اکھراں
دی گروتی پا کے شعر بن جاندا ہے نیں۔ میری شاعری سچ تہانوں میرے وین، میرے
ہاڑے تے میرے لکڑے وی ضرور لہمن دے۔

رضا شاہ

رضا الحق سید (اٹلی) Syed Razaulhaq

00390298240968

00393281324767

E-mail: raza.syed@alice.it

قتل گاہوں سے چن کر ہمارے قلم.....

امام انقلاب علامہ شاہ احمد نورانیؒ داکیراں والے دے شاہانے دے گھر
آون جاون لگار ہنداسی۔ اوہناں دی اک غیر سیاسی تحریک (اے۔ ٹی۔ آئی) دارضا
شاہ وی کارکن سی تے اوس حوالے نال ایہہ اک شعلہ بیان مقرر ضرور آ۔ فخر زماں شاہ
نے پی پی پی جائن کیتی تے اسلام اساڈا دین تے سوشلزم ساڈی معیشت نے رضا شاہ
دے ذہن وچ اک ہور جنگ چھیڑی تے ایہہ شاعر بن گیا۔

پنجابی مزاحمتی شاعری وچ شریف کنجاہی دی جگراتے، درشن سنگھ آوارہ دی
بغاوت تے فیض احمد فیض دی رات دا اک نماں ہتھ اے۔ شریف صاحب دا
احتجاج نرم، مٹھاتے لکوراں کرن والا اے۔ حبیب جالب دا احتجاج، بلند بانگ، گرم
تے بغاوت والا اے۔ رضا شاہ نے ایناں دوہاں نوں اکٹھا کر کے ”ٹھے دامربہ“ بنا دتا
اے۔ جیہڑا اذائقہ وچ تے مٹھاتے نرم پرتا شیر دے لحاظ نال گرم، کوڑا تے باغی اے۔
فیض صاحب نے سیاست نوں عشق دا تڑکا لایا تے دونویں کامیاب عشق
کیجے۔ رضا شاہ نے ایہہ گر فیض صاحب توں لیا۔ تے دیواتوں دیو ابالیا۔ پنجاب وچ
اگ پانی دی سانجھ پرانی اے۔ ساحروالی گل مینوں میں چچی اوہ تے سوڈو شو شلسٹ
تے نرا پراپوگنڈا سٹ اے، پر رضا شاہ تے سدھی سٹ مارن آلا اے۔ ضیاء شاہی نوں
اگر ظلمت، جبر تے کوڑیاں دا نظام تے کنگر وکورت کہندائے۔

پنجاب دے سوہنے ملوک پنڈے تے طبقاتی نظام تے جاگیرداری سماج
 دے رِس دے ناسور رضا شاہ نوں گھروں نکلن تے مجبور کیتا تے نال ای بغاوت تے
 آمادہ کیتا۔ جس نوں اوہنے سوہنی طراں نبھایا اے۔ میرے نزدیک رضا شاہ دی
 شاعری A Poetic Expression of Realistic vision اے۔

پنجاب وچ لیری چون تے ہالی واہ لین دارواج عام اے۔ ایس واسطے میں
 وچولاں میں بندائسی رضا شاہ نوں پڑھ کے خود فیصلہ کر لوؤ، ہاں ایناں ضرور آکھاں دا
 منصور کدی وی کلاں میں رہیا (بھاویں نظریں کلا آوے) اوہدی دارا وہدے نال رہی
 اے۔ رضا شاہ توں بعد اقبال شاہد وڑانچ تے سید طاہر نوید ایہہ ای جھنڈا چک کے
 اوہدے پیراں تے پیردھری آوندے نیں۔ ایس لئی اوہ کلاں میں۔ خالصہ کلا وی سوا لکھ
 دے برابر ہندائے۔ ایہہ تے سیداے۔

ریاض مفتی

گجرات لاء کالج، گجرات

انقلاب دی گونج

خورے کسے ہو ری دے نیڑے ”کلا میں منصور“ وچ شاعرانہ تعالیٰ ہووے پر میں
 لہنوں تعالیٰ نہیں حقیقت سمجھنا واں۔ رضا شاہ دی شاعری وچ انقلاب دی گونج اے، اوہ
 گونج جیری جے جمائے استحصالی نظام نوں جڑوں ہلا دیندی اے، استحصالیوں دت متھے
 اُتے مُردھکالے آؤندی اے۔ مظلوماں ماہتراں دے دلاں وچ چنگے ویلے آؤن دی آس
 دا دیوا بالدی اے۔ رضا شاہ دا لہجہ عوامی تے دردمندانہ اے۔ اوہنے حق سچ دی حمایت دا
 اعلان کیتا اے تے ایہدے وچ شک دی کوئی گنجائش نہیں۔ اوہدی انقلابی لے یقیناً دلاں
 دی دنیا نوں زیر زبر کرے گی۔ میں اجہی جاگرتی پیدا کرن والے فن پارے دا گھلے دل نال
 استقبال کرنا واں!

خالد ہمایوں

شعبہ پنجابی، پنجاب یونیورسٹی

لاہور

رضاشاہ میرالنگوٹیا

سید رضا الحق میرالنگوٹیا اے۔ جویں کہندے نیں۔ ”گنگا سے جو پھسلا پ کوثر سے نکلا“ ایہہ بی ایڈ کردیاں کردیاں اٹلی جا پڑیا۔ اتھے رہند اتے پنجابی ادب نوں اک ہور انور مسعود کدوں دا مل گیا ہندا۔ سچے تے سچے لہجے دا ایہہ نویکلا شاعر بچپن توں ای وکھری دکھ دا انسان سی۔ ظلم تے جبر دے خلاف، مظلوماں تے کمزوراں دا حمایتی، اپنے پنڈ تے دھرتی نال پیار کرن والا۔ ”مین اپنا پنڈ پیارا اے، مین جنگاں توں نفرت سی، اسی تاریخ لکھنے آں“ اس دیاں شاہکار نظماں نیں۔ اوہ لکار لکار کے آکھدا اے۔ ”میرے ٹھگاں نال مقابلے، میری چوراں دے نال جنگ، میرے پچھے بھجن سولیاں، مین اگوں تیر تھنگ“ چھوٹے ہندیاں پنڈ (کیرا نوالہ) دے کھالاں دے کنڈیاں تے بہہ کے نظماں کہن والے تن بلی (سید رضا الحق، اقبال شاہد، رشید احمد قیصر) اک دن صاحب کتاب ہو جان گے، کدے سوچیا وی نہیں سی۔ سچ ایہہ وے کہ مینوں ایہہ پنجابی کلام زیادہ پسندا اے۔

رشید احمد قیصر

من اپنا پنڈ پیارا لے

منصور نے صدیاں پہلاں سچ بولن تے اپنے بولے سچ تے پہرہ دین دی اجیہی ریت پائی کہ او سچ دا استعارہ بن کھلوتا۔ اجو کے جھوٹے تے منافقت بھرے جگت و سچ جے کوئی منصور وانگ کوئی سچی گل کردا لے تے دل و چوں اوہدے سدا سلامت رہن دیاں دعاواں نکلدیاں نیں تاں جے سچ باقی رہے تے جھوٹھ دی کالی چادر سچ دے چانن نوں کدھرے اپنے کلاوے و سچ نہ لے لوئے۔

”پنجاب پنجابی تے پنجابیت دا نعرہ اجو کے پنجاب و سچ اپنی پچھان بھلدا جا رہیا لے تے ہر کھ والی گل ایہہ لے کہ پنجابیاں نوں ایس دے مرن داد کھ وی کوئی نہیں۔ اوہ تے اپنی پچھان دی تھاں بیگاتیاں پچھاناں نوں گل لا کے تھا پڑ رہے نیں۔ ایہہ نعرہ جے ابے کدھرے جیوندا لے تے اوہناں پنجابیاں دے دلاں و سچ جیہڑے اپنا بال پن پنجاب و سچ گزار کے پردیاں دے دھکے کھان نکلے۔ اوہ بھادویں پردیسیں و سدے نیں پر دل اوہناں دا ہر پل اپنے پنجاب لئی دھڑکدا تے تڑندا لے۔ اوہناں اپنے دل اندر پنجاب تے پنجاب دا پیار سا نبھ سا نبھ کے رکھیا لے۔“

رضاشاہ ہوریں وی انج دے ای اک پنجابی پیارے نیں جیہناں دے من اندر پردیسیں و سچ وی پنجاب جیوندا جا گدا تے ہسد او سدا لے۔ اوہناں نوں اپنے پنجابی ہون دانہ صرف بھرواں احساس اے سگوں اوہ پنجاب نوں تاریخی حوالے نال وی جاندا لے

نیں تے اجو کے پنجاب تے پنجابیاں نال ہو رہے دھرتوں چنگی طراں جانو نہیں۔ پنجاب نال ایس گوڑھے پیار نے ای اوہناں نوں شاعری کرن تے مجبور کیتا تے اوہناں اپنی ماں بولی دی لُج ”کلا میں منصور“ لکھ کے پالی۔ اوہناں دی شاعری پڑھ کے کدھرے وی ایہہ احساس نہیں ہوندا کہ اوہ پنجابی شاعری دے پڑ وچ نویں نہیں سگوں اوہناں دی شاعری اک پکے پیڑھے تے نگر شاعر دی دس پانڈی اے۔ اوہ پنجابیاں نوں مٹھیاں لوریاں سنا کے سواندے نہیں سگوں دلیری تے محنت نال اج دے پنجابی نوں درپیش مسئلیاں دی دس وی پاندے نہیں، پرانے پنجاب دیاں ریتاں روایتاں، پیار محبت، بھائی چارے نال جانوں وی کراندے نہیں تے اپنے بچاؤ لئی دلیرانہ اپاوی دسدے نہیں۔ اوہناں شاعری دے اظہار لئی نظم تے غزل نوں چُڈیا۔ نکلیاں تے لمیاں نظماں ایس کتاب دا ہندگار نہیں۔ لمیاں نظماں دی روانی تے پڑھن والے نوں سوہنے اکھراں دے ویہن وچ روڑھ کے لے جانڈی اے تے نکلیاں نظماں پڑھن والے نوں سوچن تے مجبور کر دیندیاں نہیں۔ رضاشاہ دیاں غزلاں دا وی جواب نہیں۔ سوہنی ٹھیٹھ پنجابی غزل دا مہاندر اوہناں دیاں غزلاں وچ صاف ویکھیا جاسکدا اے۔ اخیر تے ایہہ ای آکھاں گا کہ جتنا پیار رضاشاہ نوں اپنے پنڈ نال جے ہر پنجابی اپنے پنڈ نال اپنا ای پیار کرے تے اوہدا اظہار وی رضاشاہ ورگے پیار نال کرے تے پنجاب نوں ستے خیراں نہیں۔

ڈاکٹر وسیم گردیزی صدر شعبہ پنجابی

گورنمنٹ زمیندار پوسٹ گریجویٹ کالج گجرات

اک ہور گھالنا دی سوچنا

نویں پنجابی نظم نے پچھلی کوئی پون صدی وچ اپنے لئی اگھڑیاں راہواں بنائیاں نیں۔ شریف کنجاہی، امرتا پریتم، عارف عبدالتین، منیر نیازی، الطاف قریشی تے باقی صدیقی ورگے نامور شاعراں نے ایسے صنف نوں سوہنیاں راہواں اُتے ٹوریاں۔ انج ای غزل دے میدان وچ پیر فضل گجراتی، غلام یعقوب انور، فقیر محمد فقیر، رشید انور، رؤف شیخ، سلیم کاشر، اکرام مجید تے کجھ دوجے شاعراں نے نہ صرف اپنے آپ نوں منوایا سگوں غزل دی صنف نوں اوس تھاویں اڑایا جتھے اوہ ایسے صنف نوں دوجیاں زباناں دی شاعری دے سامنے کھلہارن وچ کامیاب ہوئے۔ ایہناں نظم تے غزل دے موہریاں دی پیروی وچ سینکڑیاں قلم کاراں نے قدم چکے تے اپنے اپنے طور اُتے نویں خیال، نویں اسلوب تے نویاں زمیناں دی تلاش کیتی۔ ایسے لہے اُتے ٹردیاں رضا شاہ نے اپنی رضاناں مکھ رکھ دیاں کلا میں منصور دے سرناویں نال اپنی نظم تے غزل پڑھنہاراں دے سامنے رکھی اے۔ ایسے کتاب دے انتساب توں ای ایہدے مہاژ دا اندازہ ہو جاندا اے جہدے وچ اوہ ایہہ کتاب اپنے باپ دے نال کردیاں آکھدے نیں: جہناں مینوں ظلم دے خلاف

ڈٹ جانا تے دیانتداری سکھائی۔ کتاب داسرناواں وی ایسے ڈٹ جان دی دس پاؤندا
 اے۔ شاعر ایس کتاب وچ ناں تے انتساب دی حدتیک ای نہیں، اپنے
 اسلوب، اندازِ بیاں، لفظاں دی ورتوں، گرامردے استعمال تے عروض و جہوں وی اپنے من
 دی دس اُتے ای چلدا دکھالی دیندا اے۔ رضاشاہ نے اپنے آل دوالے وچوں اوہناں
 معاملیاں نوں اپنی شاعری دا موضوع بنایا اے جہڑے اوہناں دی اپنی
 دھرتی، وسوں، مقامیت تے ہجرت وچ عام بندے نال واپردیاں ویکھیاں نیں۔ کلا میں
 منصور دے شاعر نے اک گھالنا تے ایس شاعری وچ دکھائی اے تے اک گھالنا جے
 اوہناں نوں لوڑیدی اے جہدے لئی اوہناں جگاں تیک علم تے ادب وچ اپنی ہوند ثابت
 کرنی اے۔

پروفیسر (ڈاکٹر) ناصر رانا

اسی تاریخ لکھنے آں

اسی دھوناں توں پھڑنے آں ایہناں ظلِ الہیاں نوں
 اسی ظلماں توں ڈکنے آں ایہناں ظالم قصایاں نوں
 اسی تاریخ لکھنے آں.....

ساڈی تان تے لے تے زمانے رقص کردے نیں
 ساڈے حرف تے اکھر پوتر شبید بن دے نیں
 اسی تاریخ لکھنے آں.....

اسی ٹھوکر تے رکھنے آں ایہناں تاجاں دے بھکیاں نوں
 اسی دھتکار چھڑنے آں ایہناں دُنیا دے کتیاں نوں
 اسی تاریخ لکھنے آں.....

اساڈی مشک پاٹے تے ہزاراں عکم بن جاون
 اساڈے ہتھ کٹیون تے ہزاراں قلم بن جاون
 اسی تاریخ لکھنے آں.....

اساڈے سیس میں نیندے کسے جگجیت دے اگے
 اسی سجدے میں کر دے کسے رنجیت دے اگے
 اسی تاریخ لکھنے آں.....

اساڈے صبر دی ہیبت توں آمر تھر تھرانڈے نیں
 اساڈی قبر دی ہیبت توں آمر تھر تھرانڈے نیں
 اسی تاریخ لکھنے آں.....

————— ❦ —————

مِنِ جَنگاں توں نفرت سی

میں منزل تے پہنچن لئی کنیں گرداب ویکھے سن

میں سُنکھاں تے نِشیاں دے ہزاراں خواب ویکھے سن

مِنِ جَنگاں توں نفرت سی.....

میں مَھلاں بہاراں تے چمن دے گیت لکھدا ساں

میں اِنج دا لکھاری ساں امن دے گیت لکھدا ساں

مِنِ جَنگاں توں نفرت سی.....

مری مٹی چچ چاہتاں دے کئی سیلاب وگدے سن

مری ہر رات دے اندر وفا دے دیپ جگدے سن

مِنِ جَنگاں توں نفرت سی.....

میں ونبھلی و جاندا ساں تے نیلے جھوم جاندا سَن
 میں بجنی بلاندا ساں تے نیلے جھوم جاندا سَن
 مَن جنگاں توں نفرت سی.....

طاقاں دے وی کھڑکن تے مراد دل ڈول جاندا سی
 کبوتر دے وی پھڑکن تے مراد دل ڈول جاندا سی
 مَن جنگاں توں نفرت سی.....

توڑے دار نالاں تے پٹاساں توں وی ڈرداساں
 آتش گیر پھلجھڑیاں شوکاٹاں توں وی ڈرداساں
 مَن جنگاں توں نفرت سی.....

فِراکِ واشنی رُتے ظلم دی رات آ تَعھی
 بروداں تے مزِ یلاں دی کوئی برسات آ تَعھی
 مَن جنگاں توں نفرت سی.....

چور وچور لاشاں دے ہزاراں کہار سَجے سَن
 یتیمیاں تے معذوراں دے کئی بازار سَجے سَن
 مَن جنگاں توں نفرت سی.....

میں وڈیاں دی پگ لے کے بغاوت دے علم سیتے

جگر دے خون وچ ڈوبے بغاوت دے علم سیتے

من جنگاں توں نفرت سی.....

میری زرخیز مٹی وچ برودی فصل اُگدی اے

کھیتاں تے پہاڑاں تے قضا اے رقص کردی اے

من جنگاں توں نفرت سی.....

————— ❦ —————

84038

پشلیاں وی عیداں تے

پشلیاں وی عیداں تے اس طراں ای ہویا سی
 پشلیاں وی عیداں تے کوئی غریب رویا سی
 پشلیاں وی عیداں تے ترلیاں دے تانے سن
 پشلیاں وی عیداں تے بال بھکھن بھانے سن
 پشلیاں وی عیداں تے میں شہناز لڑ دے رہے
 پشلیاں وی عیداں تے قرض قرض پھڑ دے رہے
 پشلیاں وی عیداں تے مرنیاں دے راولے سن
 پشلیاں وی عیداں تے دھرنیاں دے راولے سن
 پشلیاں وی عیداں تے کوئی ضیاء بہادر سی
 پشلیاں وی عیداں تے کرفیو وا آڈر سی
 انج ای بے سوادى سی پشلیاں وی عیداں تے
 کد کوئی آزادی سی پشلیاں وی عیداں تے

اک اک ساہ لئی مل بھرے نیں تاں جیوے آں
 جیون لئی. وی یدھ لڑے نیں تاں جیوے آں
 چیتر دی رت ساہواں دے وچ پنگرے جذبے
 سدھراں دے سنگ مار چھڑے نیں تاں جیوے آں

☆☆☆

بربادیاں	دے	نوحے	نیں
تاریکیاں	دے	رونے	نیں
سفر	وئی	غضب	اے
راہنما	وئی	وونے	نیں

☆☆☆

چور اچکے ڈاکو اتھے برتے تاج سجانڈے رہے
 ایس نگر دے وچ مسیحا سولی تے چڑھ جانڈے رہے

☆☆☆

ٹھگ	چور	ظالم	دغا	باز	نالے
خون	چوسدا	راہشک	میں	رہن	دیناں
بکھے	شاہ	جی	تیرے	پنجاب	اندر
اساں	کوئی	منافق	میں	رہن	دیناں

————— ❦ —————

کل دی شمع محفل دی
تقدیس لبادہ پا کے تے
مونہہ تے خول چڑھا کے تے
اپنا بزنس کر رہی اے

بابا گاماں تے چور

اودوں حالی جور اساڈا نکا سارا ہوندا سی
 گولی پلا کھیڈ داتے اتی ٹلا کھیڈ دا
 ٹاہلی آلے ڈیرے اُتے اودوں ساڈی بہک سی
 چا چامیرا گوریاں دی فوج وچ ٹیک سی
 ساڈے کول مجھ سی
 گل اوہدی دساں کی
 شاہ کالا رنگ اوہدا
 کڈھے بیر سنگھ اوہدے
 بڑے سوہنے لنگ اوہدے
 پیراں توڑی پوشلی
 پچھوں اوہدے بڑی سی
 مونہہ سی لمو ترا
 بڑی اوہدی دھم سی
 بڑا اوہدا گھو کرا
 کٹی جھڈ میلینی

میں ویں اوہدوں لمب ساں
 کوڈی شوڈی کھیڈنی
 ڈنڈ ڈنڈ کڈھنے
 کوہ کوہ بھجناں
 رانجھیاں دے جیرے نال اوہوں میرا ویری
 میرے کول اوہوں وی بڑی چنگی ٹیری
 اک راتی انج ہو یا چور چار آگے
 کتا اوڈوں بھونکیا اکھ میری کھل گئی
 ایویں پیا جھوٹ ماراں جئے اوہ وی چنگے سن
 کجھ کول بلماں تے کجھ کول ڈنڈے سن
 منجی توں میں اٹھیا
 ڈانگ چھوی نپ لئی
 اک واری ڈریا
 فیر میں سوچیا
 جو کجھ لکھیا اے کیہڑا اوہوں ٹالدا
 زویں توں دھرک لے کے گھوڑی تے میں چڑھیا

پہلے نون میں گلے دے اتوں جا پھڑیا

دو بے نون میں ڈانگ ماری

موراں تے ٹکا کے

تیجانس و گیا اکوسٹ کھا کے

چوتھڑے نیں پتہ نہیں کتھے تھم ماری

دو جا فیر آؤندیاں نون میں وی چھوی چاہڑلی

ایتنے چ گتا ساڈا جا گیا

یولی دا کتورالے کے

نکا سارا پالیا

شیراں نالوں تگڑا

سوراں دا شکار کرے

اک دی تے لت گتے منہ وچ پالئی

رو لاشنو لاسن کے تے بندے لوکوں آگئے

چور پرہاں نس گئے

تارڑاں دی بتی بتی پے کے

—————

دھرو

کوئی جے تیرا آپنا ہووے
 تیرے رنگ وچ رنگیا ہووے
 توں اوہ سچے رب دے کولوں
 منتاں من کے منگیا ہووے
 دل دی ڈبی رکھیا ہووی
 ہوٹھاں دے نل لایا ہووی
 ویٹھے وڑدا تکیا ہووی
 تکیاں اُتے چایا ہووی
 مندا اوہداسن کے تے
 توں حدوں ودھ کے پٹی ہوویں

ہسد اجدوی تکیا ہووی
 اڑیے چھم چھم نچی ہوویں
 ظالم دنیا داراں ہتھوں جدوی اوہری ہوئی ہوویں
 اوہدی ہک تے سرنوں رکھ کے ساری راتی روئی ہوویں
 جیٹھی، ہاڑی ڈھپاں دے وچ، کئی کئی پاہر کھلوتی ہوویں
 اوہدے اک اک درشن دے لئی پہاں بھار کھلوتی ہوویں۔
 اوہداسد املیا ہووی و لگن ٹپ کے ٹرگئی ہوویں
 اوہدا آکھاسٹیا ہووی جگ تھوں پھپ کے ٹرگئی ہوویں
 فراک ہسدی وسدی رتے رونق لے جائیں بیلے دی
 اُن ظلم دی چکی دے کے ڈولی پے جائیں کھیڑے دی

ونڈ

بیریا او بیریا
 اسی تسی اک ساں
 تے اک ساڈا کہاری
 بو ہے نال بوہاسی
 تے بوہتا سارا پیاری
 جھبے اَلے کھالاں دے
 نغال ساڈے ساچے سن
 میرے اَلے رُکھاں دے وی
 ڈال ساڈے ساچے سن
 کہے اوہ ہنیر جھلے اسی تسی راہ بھلے
 تساں چھوی نپ لئی تے اساں ڈانگ چک لئی
 دھیاں تے دھیانیاں دے سراں توں دوپٹے لتھے
 لوڈیاں تے رانیاں دے سراں توں دوپٹے لتھے

چوریاں دے تھاں جویں لہو دے بھری گئے
 رانجھیاں دے سدھراں دے چھیڑای کوہی گئے
 قاتلاں تے خونیاں نے قاتلاں دی حد کیتی
 عزتاں دے ڈاکواں نے ظلماں دی حد کیتی
 راوی تے جھناں دیاں پانیاں نے وین کیتے
 گدے وچ روپ دیاں رانیاں نے وین کیتے
 گڑیاں دے سوہڑ جویں امبراں توں لہہ پئے
 نکے نکے آہنے وی رکھاں اتوں ڈہہ پئے
 واء سی کرو دھدی جو سبھ کجھ مار گئی
 دھرتی پنجاب دی تے پوٹ پوٹ ہار گئی

کیہ کیہ ویلے

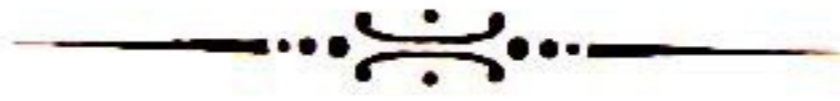
جیٹھوی وھچے پیراں توں ولہنے
 اسماں ولہے ڈھگے اسماں کیستی واہڈی
 پوہدی راتی کالے ہنیرے
 اسماں لائے پانی اسی بیٹھے گا دھی
 سونے دی بارش گڑھاں وچ رہنا
 جسے نوں گھٹناں گھٹھاں وچ بہناں
 سونے دی بارش نال پٹھو ڈھینے
 ڈنگراں دے مرد مرد پدے تڑینے
 کنیں کنیں دیہاڑے تے پنڈای ناں آونا

کھو بھاتے چکڑے تے تلکن دا ہونا
 سویرے گربھاں وچوں مالانوں کڈھناں
 دھاراں نوں کڈھ کے تے پٹھیاں نوں وڈھناں
 پٹھوی وڈھنے تے گتر سوی کرنے
 ڈنگر چوٹا کے نوہانے نوں کھڑنے
 دوپہراں نوں لوکوں بھتہ جے اونا
 گڈھے تے چٹنی ٹاپاں تے روٹا
 بھوجو ڈھونے تے کنڈاں نے لڑنا
 پنیری جے پٹنی تے جوکاں نے لڑناں
 چکڑاں ج کھبناں تے کھب کھب کے لانی
 روزاناں ایس سکناں موچی واپانی
 جتساں تے بھکھاں ہنیرے لنگھائے
 بھریوے بھڑولے تے ڈاکو چائے
 تھانے دے ٹاوتناں چا بھنڈیاں پولیاں
 جو ہویاں کمایاں اوہ اوہدے چالایاں
 رساں رواجوں لئی کجھ وی ناں پچیا

دھیاں دے اجاں لئی کجھ وی ناں بچیا
 مقدر وی ماڑے تے قسمت وی ماٹھی
 ظلماں نے پائی سی موراں تے کاٹھی
 سدھراں دے مہل اُسارے وی جھڈے
 روو کے سفنے کھلارے وی جھڈے

وچھوڑا

تیرے پہڑیاں نون ویہندی
 راہواں کھیڑیاں نون ویہندی
 جد کجلا میں پانندی
 تدمیرے ول جانندی
 تیرے ڈیریاں نون ویہندی
 گودھاں ویہڑیاں نون ویہندی
 کدی نمبواں دے باگے
 کدی امبیاں دے لاگے
 لاواں ساگ دے بہانے
 بھابی سب کچھ جانے

نت بنتاں میں مناں
 کدوں آویں داتوں چناں
 کیہڑی ہووے دی تر یک
 جدوں مکے دی اڈیک
 آنے اڈاڈویکھاں
 نگہ گڈ گڈویکھاں
 کھوگیر کیر تھکی
 ہنجو کیر کیر تھکی
 ساہ رک رک جاہن
 ہوٹھ سک سک جان
 جدوں پروٹیاں لوواواں
 جدوں دانے میں بھناواں
 شالا تیری ہووے خیر
 میں آں منگدی دعاواں
 ہتھ مہندی جدلانندی
 کوئی سکھی ڈولی پانندی

تیرے آؤندے میں خیال
 سوڑے پوؤندے میں خیال
 دیوے بال بال رکھاں
 تینوں کوٹھیاں توں نکاں
 جدوں چھلاں میں کماں
 دل کرے فریاد
 ڈھولائل وے کدی
 پل لگدا اے صدی

میں سرتوں لے کے پیر توڑی
 تیرے عشق دے وچ اسیر ہويا
 میں چھڈ کے تخت ہزارے نوں
 آج بیلیاں وچ فقیر ہويا

دومو نہی سپنی

اودے کھیڑیاں نال وی لائی رکھی
 ایدے رانجھڑے نال وی پائی رکھی
 ایدے ٹٹ کے چوریاں گھلدی رہی
 اودے ٹٹ کے سدھراں لے گئی اے

☆☆☆

سجنو سب کجھ لکھیا ہوندا اے

شکلاں دیاں کتاباں وچ

کدی حقیقت چھپدی ناہیں

ریشم وچ کم خواہاں وچ

☆☆☆

پھٹ دل دے سیاں دے او ساتی
 تیرے بن وی چیاں دے او ساتی
 اج فیر کے جے توں ٹالیا تے
 اسی کھوہ کے پیاں دے او ساتی

غزل

ایڈے گھپ ھنیرے نہیں سن تھے میں
ڈیناں وانگوں چہرے نہیں سن تھے میں

ڈاھڈے اوکھے ویلے مینوں گھیر لیا اے
ویری چار چوفیرے نہیں سن تھے میں

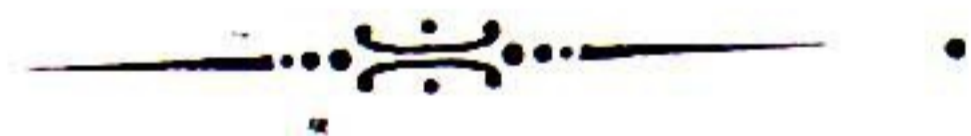
سپاں نالوں ودھ کے آپ زریلے نہیں
انج دے کتے سپیرے نہیں سن تھے میں

ہون تے آ۔ کے کاں وی کوئی پہندا نہیں
خالی کدی بنیرے نہیں سن تگے میں

آس امید دی کونپل کوئی پھٹی نہیں
ایڈے بانجھ سویرے نہیں سن تگے میں

انج میرے توں ڈیٹیاں ڈکیاں ناں گیاں
پیار دے پیرے پیرے نہیں سن تگے میں

غزل

خاباں ویں راہ امی رہ گیاں اک سوچ سی ناں پروان چڑھی
اک ڈین زریلی کالی سی دوپیر ٹرے تے آن چڑھی

ایہہ کنج دا ویلا آلتھا اے ہر بندہ پڑھنا اوکھا اے
اکھاں دے اتے خول چڑھے چہرے دے اتے پان چڑھی

ایہہ لیہہ کے تھلے پانی دے ساگر دی تہہ تک اپڑی اے
آدم دی سوچ دا کی کہنا ایہہ جن تے جھنڈے لان چڑھی

اس ویلے رات پئی ڈھلدی سی ککڑاں نے بانگاں دتیاں سن
جد سرنوں اچا کر کے تے سولی تے میری جان چڑھی

جدھے اک اک درشن دی خاطر پھیرے تے پھیرے پاندے سن
اوہ لاٹاں اپنے حسن دیاں اج کوٹھے تے ورتان چڑھی

جو اڈ کے اُتے چاندی انے اوہ اوڑک تھلے آندی اے
توں سجناں گل اپہہ بھلیں بناں کدی چڑھدی نہیں آسمان چڑھی

غزل

پھٹ انج دے لگے پھلاں توں کنڈیاں تل یاری لالئی اے
 بجاں دے ولوں تک تک کے غیراں ول واری لالئی اے

کناں چہ ڈکیا رہیندا میں کناں چہ صبر کریندا میں
 انج میرے ہوٹھاں بھج کے تے ساغروچ تاری لالئی اے

ناں اس دا کوئی دارو اے ناں اس لئی کوئی منتر اے
 عسے دی جھلے دل بھج کے اک نویں بیماری لالئی اے

پشلی نون دنیا جان گئی پشلی دی رمز پچھان گئی
ایسے لئی جاوگر کڈھ کے اک ہور پٹاری لائی اے

اوہ میرے دل دیاں زویاں نون ورہیاں داواہندا اوندا اے
اوہ پیڑاں گڈا پھر دا اے اس درد کیا ری لائی اے

خورے اوہ لکن من دا اپنے خورے اوہ کیمہدی مٹی اے
ورداں دی دولت لے کے تے ساری دی ساری لائی اے

————— ❦ —————

غزل

اج کاں پے کھاندے چوری نوں کتے پئے کھاون کھیراں نوں
پیا رانجھا مڑ کے جاندا اے بیلے چوں مھڈ کے سیراں نوں

میں نیلی لے کے کیوں آواں جے تیری الفت جھوٹی اے
توں میرے تیر لکا کے تے فرسد لینا این ویراں نوں

جوسٹ کے بھار غلامی دے اج سچ دے نعرے لاندے نیں
اوہ ڈردے نیں کد مقتل توں اوہ کی سمجھن تعزیراں نوں

جس دن دی تیتھوں وچھڑی آں اس دن دا جو کجھ ہوندا اے
کجھ کاواں اگے پانی آں کجھ دیندی پھراں فقیراں نون

عسٹے دے پینڈے پے کے تے پے کی کی کار و خانڈے نیں
کوئی تختاں نون ٹھکراندے نیں کوئی چھڈ دے نیں جاگیراں نون

جو چار چوہیرے ولیاں نیں دنیا دے رسم رواجاں نے
اسی ڈھاواں دے اوہناں کندھاں نون اسی توڑاں دے زنجیراں نون

غزل

مایوس ناں ہوویں دکھاں دی تھوڑی جئی کہانی رہ گئی اے
 دو چار دیہاڑے ظالم دی بس ہور جوانی رہ گئی اے

ویلے دیاں تتیاں دھپاں نہیں کنج ساڑسکا کے مارے نہیں
 میرے ویٹھے لگے پھلاں وچ اک رات دی رانی رہ گئی اے

حالی وی میرا بنیا نہیں حالی وی دھوکے دیندا اے
 اوہ دل بے دردی جتن لئی کیمڑی قربانی رہ گئی اے

کہہ دیہو و سو نہیں بننا اسماں آمر تیرے حکماں نوں
اس ظالم دی گل کھیڑا کوئی آیت قرآنی رہ گئی اے

جو جام پیایا اے توں ساتی اس سارے غم بھلا دتے
پر دل چ پہلے عشقے دی اک پیڑ پرانی رہ گئی اے

لوکاں دے طعنے معنے وی ہجرہاں دیاں گجیاں ماراں وی
ایہہ سارے دکھڑے جھٹن لئی میری چند نمائی رہ گئی اے

کوئی بھانئیں پچھدا شاعر اں دا کوئی قدر نہیں فنکاراں دی
اس نگری وچ ذہانت تے ٹھگی بی مانی رہ گئی اے

نانانصافی نانانصافی

تیری پگ دا دوگرز شملہ
 چھوں کلیاں وچ تیرا بنگلہ
 ساڈے گل چ کڑتی پائی
 نانانصافی نانانصافی

تیرے بال اسکولے کے جی
 پڑھدے پھردے نیں انگریجی
 ساڈیاں کول نئی تختی کاپی
 نانانصافی نانانصافی

ساڈے لئی کی ظلم نیں تھوڑے
 اچا بول کے کھائیے کوڑے
 تینوں قتلاں دی وی معافی
 نانانصافی نانانصافی

تیرے کول پجارو چپاں
 سرکاں اتے کڈھن ٹیٹیاں
 سن کد جڑوا کاوا ساکی
 نانانصافی نانانصافی

محکمہ لینڈ کچہری تھانے
 بکر کر دھوکا حیلے بہانے
 ساڈی ساری پونجی ماٹھی
 ناانصافی ناانصافی

ساڈے لئی لسی دے ڈولے
 توں تے پیویں کوکو کولے
 نالے پیویں جوس تے کافی
 ناانصافی ناانصافی

لندن بون ۷ جنیوا سیراں
 تیرے اتے تے خیراں
 ساڈی جان دھاں وچ پھاتی
 ناانصافی ناانصافی

تیریاں چیزاں باہروں آون
 سانوں ڈیناں کٹ کٹ کھاون
 جیڑیاں کرن ملاوٹ باہتی
 ناانصافی ناانصافی

جوون سن دیہاڑی پوری
 مالک دیندے نہیں مزدوری

گل کرے تے پندی لاشی

نانانصافی نانانصافی

تیریاں لم سلمیاں کاراں

نوکر چاکر نہیں ٹیاریاں

ساڈی تیری اج توں کاٹی

نانانصافی نانانصافی

تیریاں ملاں تے جاگیراں

ٹی وی دیندا اے تقریراں

ساڈی کنڈ تے تیری کاٹھی

نانانصافی نانانصافی

توں ایں کھیڈ بتیری کھیڈی

ہن ایں خلقت ساری ریڈھی

کیوں نہیں دیندا سانوں واہٹی

نانانصافی نانانصافی

ساڈی گل نوں کیوں نہیں سندا

ٹھگا توں ایں کاہنوں مندا

اسی تے ہارے کٹ کٹ چھاتی

نانانصافی نانانصافی

.....

غزل

جہاں لائیاں سنہاں یاراں نوں جہاں مارے اگھ پریتاں دے
 اج خانے کعبے جا۔ اپڑے جہاں چکے پھوہڑ مسیتاں دے

بجناں دیاں لا پرواہیاں نوں ورہیاں دے بنے سہہ سہہ کے
 اج جٹٹ گئے سنگل ہاواں دے اج کھل گئے رے ڈیکاں دے

تیری نظر دے سٹے جالاں چوں کوئی نکل گیا تے قسمت اے
 توں عامل کالے جادو دا تیرے کاروبار تویتاں دے

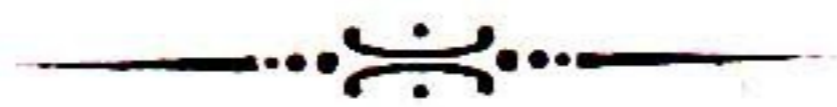
جو ویر مکائے غیراں نے اوہناں دا مینوں دغ کاہدا
خورے میں لکن سانبھاں دا گھلے ہوئے زخم رفیقاں دے

جے سندا خورے کر جاندا کجھ دارو میرے روگاں دا
ناں پتھوڑے غزلاں دے ناں وین سنے اس گیتاں دے

اہدے توں ودھ کے یارا اوے کی ظلم ہمالا ڈھانا ایں
جد قیداں ہو یاں عمر دیاں تیرے دست ساہن توہیقاں دے

اس شہر دے سارے واسی تے حاکم نوں سجدے کر دے نیں
اسی باغی ساں اسی باغی آں اس شہر دیاں ایہناں ریتاں دے

اج اپنے پیار دے مرنے دی کتے اندرے پھوہڑی پالیے
ویناں دے اوہلے کون سنے اج معنے رضا شریکاں دے

غزل

جنہوں اپنی دنیا دا سلطان بنا کے رکھیا اے
 اوہنے دل دی نگری نوں ویران بنا کے رکھیا اے

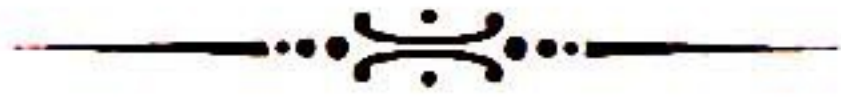
من جد وی کنڈے چھہ نیں اصلی دے کولوں چھہ نیں
 ایسے لئی نعلی پھلاں دا گلدان بنا کے رکھیا اے

اسی انج وی اوہدے نخرے دے ہن قیدی ہو کے رہ گے آں
 کاہدے لئی ظالم زلفاں نوں زندان بنا کے رکھیا اے

اساں جو وی محبت کیتی اے اوہ ساری سُچی کیتی اے
ان جناں چہ وی چاہیا اے ایمان بنا کے رکھیا اے

ایہہ ساڈی خوبی سی چناں اساں اک چھوٹے جیسے قطرے نوں
دریا دے وانگوں کیتا اے طوفان بنا کے رکھیا اے

غزل

جس دی خاطر چلھے پایا اے سارا سکھ جوانی دا
اوہ ای قاتل مینوں سمجھے لیلہ کوئی قربانی دا

میرے قلم نے جد وی لکھے سچ دے قصے لکھے نیں
مینوں ایذا شوق مہیں کوئی شاہواں دی دربانی دا

سجنو ایس نگر نوں مارے کالی رات جہالت دی
لکھاں نوں پیا دُھر بناندا بندہ اک اٹھیانی دا

اساں تے حق دا جھنڈا چانا اے خوف ناں ابن زیاداں دا
حق دی راہ وی بے ناں جاوے کی کرنا ایں جانی دا

کوئی ناں ایذا پت جمیجا جس دے کولوں ڈکیوے دا
اچیاں کندھاں مغروی تکیا موسم رت مستانی دا

زُلدے گھلدے لوکاں دے لئی جس اک جھوک وسائی سی
لوکاں ساہ ای گھٹ دتا اے اوس نگر دے بانی دا

ماڑی چند سی دل اوترنے عشق دے پینڈے پاکے تے
جھل ولے رج رج کیتا ستیاناس جوانی دا

غزل

اج اٹھ کے توڑن کوڑے پئے موڑن پئے مونہہ بندوقاں دے
میرے نرم نروئے جذبے جو کچلے گئے تھلے بوٹاں دے

ایہہ کی اے ظالم رت جس نے اج اگے ہو کے کھوہ لئی اے
اوہ کشش بدلیج جمالاں دی اوہ جذبے سیف ملوکاں دے

اسی اُیرے غیرے لوکی نہیں اسی لیکھک آں تاریخاں دے
اساں بھنے تاج فرعونان دے اساں اٹے تخت ملوکاں دے

اج بھل گئی ایں توں اوہ کڑیے جد کھوہ کے پھل کھالے دے
جو وعدے میرے نل کیتے توں بہہ کے تھلے توں دے

خورے توں سارا نھل جاویں اُس اُچے شملے والے دا
جے اصلی چہرہ ونج لویں چناں توں مفر سروٹاں دے

ڈھلن دی رات داراہی

میں این سارے درد و نڈائے
میں این کھاہدے وئے
میں این راتی دیوے بالے
میں این چڑھیا پھنے

☆☆☆☆☆

کنڈیاں بھزیاں راہواں یار
کیہڑے پاسے جاواں یار
تیرے تحفے نہیں بھلنے ناں
ہنجو ہوکے ہاواں یار

☆☆☆☆☆

چچھے ویری بلی نس گئے
بلمان لکیاں قہر دیاں
تسی جندڑی پن بھلیکھے
دھپاں شکل دوپہر دیاں

————— ❦ —————

غزل

قاتل توں محبت منکدا اے قاتل وی جو ہرجائی اے
سجنو ایہہ دل دیوانہ این سجنو ایہہ سوچ سودائی اے

غیراں دے کد ایہہ حملے نہیں غیراں دیاں کد ایہہ جرتاں نہیں
جو گولی سینے وچ وجی سجاں دے ولوں آئی اے

کد میری طبیعت من دی سی پر تیرے ظلم نوں تک تک کے
اج تیری محبت رو رو کے مٹی دے وچ دفنائی اے

میری موت تے سارے گلشن میں اج بڑے سیاپے کیجے نہیں
 نرگس دے اتھرو ڈھلے میں چنبیلی وی مرجھائی اے

آج سوچ دے اُتے پھرے میں آج سچ دی خاطر سولی اے
 ایہناں سوچاں سوڑا پے کے تے لفظاں دی کڑتی پائی اے

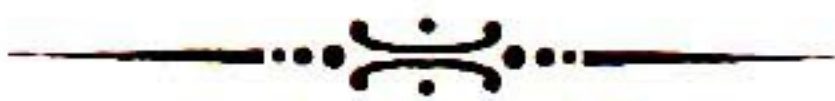
جیہڑی اگ نون اپنا کہند اے جیہڑی پیڑ دے ہتھوں مرچلیا
 لوکو ایہہ اگ بیگانی این لوکو ایہہ پیڑ پرانی اے

کچھ وی نہیں

ناں سرہیوں دے رنگ وے دولو
 ناں پھلیاں دی منگ وے دولو
 ناں سینتھل جے لوک وے دولو
 ناں چھنی جہی جھوک وے دولو
 ناں چھوڈو دا جھنگ وے دولو
 ناں چا کے دی منگ وے دولو
 ناں کجے وچ لیڑ وے دولو
 ناں کنی دی کھیر وے دولو
 ناں گندلاں دے ساگ وے دولو
 ناں امبیاں دے باغ وے دولو

ٹیپارے کھول تلی

توں مچھی وانگر تلکنی
 توں کھناں وچ ملی
 تیرے نل پیالا شہدوا
 توں باگاں وچ پئی
 توں چڑھدا بدل حسن
 توں نرم زول کلی
 تیرے عطران وانگر ساہنی
 کستوری وچ رلی
 تیری کوئی جلد ملیم نی
 میرے اندراگ بیلی
 توں بہہ کے بگھی چن دی
 میری نگری آن ڈھلی

تیرے کول خزانہ سخ دا
من دے دے اک پٹی
تیرے کول دیوں ایں جا پدا
ٹیارے کھول تلی

باندرتے کلندر

اوہداساڈارشتہ سی

باندرتے کلندر دا

اوہداساڈارو لاسی

سارا اپنے اندر دا

اوہداتھ کھچیندا سی

اسی ٹوشی لاندے ساں

اوہداجگھ چوکیندا سی

سارے کھیڈ و خاندے ساں

پنڈ و پنڈ پھرتا سی

لے کے راہ کھڑو چاں دی

انھیں پھریں دیندا سی

اکوٹھ ملوکاں دی

عیدوں آیاں تے میرے جندڑیے نی اسوں دور پردیس گوار چھڑیاں
 جو سدریں اٹھیاں دل اندر اسوں اندرے گھٹ کے مار چھڑیاں
 او گھٹ مصیبتاں آپیاں او گھٹ مجبوریاں ہتھ بنھے
 جو بازیاں اچیاں بازیاں سن اسوں جتیاں جت کے ہار چھڑیاں

ہتھوں دے وچ ہتھکڑیاں نیں پیراں دے وچ بیڑی اے
 ایہو جیون میرا اے تے انج دی زندگی میری اے
 میں تے سرٹا سا کر کے پڑج آن کھلوتا آن
 پڑنوں چھڈ کے سن ایو جنگ تیاں ایں چھیری اے
 میرے لکھے لکھی حیاتی غیراں کھوہ گزارى اے
 کھڑا میرا جیون ایں تے میری زندگی کھڑی اے

غزل

ہل واہندیاں لنگہ گئی عمر ساری
 ڈھپ کھاندیاں لنگہ گئی عمر ساری

گجھ سدھراں کیتیاں خودکشاں
 دفاندیاں لنگہ گئی عمر ساری

جو قرض پریت ج لے بیٹھے
 اوہوا لاہندیاں لنگہ گئی عمر ساری

در عدل متار دے کوٹھیاں دے
کھڑکاندیاں لنگھ گئی عمر ساری

جو بیٹھکاں دل نے چھتیاں سن
اوہوا ڈھانڈیاں لنگھ گئی عمر ساری

بن سور کے جن اڈیکدے رہے
اوہدے آندیاں لنگھ گئی عمر ساری

اواگھت باروڑ وسان ایو کدی پل صراط دا سوچیا جے
 میرے شہرتے شہر دفنان ایو کدی پل صراط دا سوچیا جے
 کدی سوچیا جے بے وس پنچھی کویں ڈاھن کڈاھن تے چیکدا اے
 میرے آٹنے دھوخ دھخان ایو کدی پل صراط دا سوچیا جے۔

غزل

ساڈے لئی اوہوا بھکھاں نیں ساڈے لئی کی تبدیلی اے
حاکم لئی پانی پیرس دے حاکم دی رات نشلی اے

ورہیاں تک راتی ستا ناں ورہیاں تک منتر پھوکے نیں
تاں سہنی شہر میلانو دی بڑی مشکل دے نل کیلی اے

متھے تے لشکاں جن وانگوں اکھاں وچ ساغر مستی دے
اوہدا پریاں وانگوں چہرہ اے مٹھی اے بڑی رسیلی اے

ویری نون بڑا مھلیکھا اے تاں مُرد مُرد پڑوچ آندا اے
اوہدے کول اُتے دارو دے میری کول اکو تلی اے

اس دل چوں میری چاہت نون اُج دیس نکالے ہوگے نیں
جو کولے وانگوں تہدی سی اوہ چھاتی اُج بریلی اے

اُج ساتی ساغر پھڑ کے تے آپے ای ویہڑے آوڑیا اے
کچھ ویلے ساتوں مافق نیں کچھ رت وی بڑی رنگیلی اے

جھیردی میرے بوہیوں لنگھ کے تے نت بھتہ لے کے جاندی اے
پھلاں توں ودھ کے سوہنی اے سپاں توں ودھ زریلی اے

میں جد وی سجنو کرناں واں گل کھلتی ڈھلتی کرناں واں
میری شاعری ناں تجریدی اے میری شاعری ناں تمثیلی اے

غزل

ناں منصف مناں ٹھگاں نوں ناں رہبر مناں چوراں نوں
جو کھاندے حق مجبوراں دا جو لہدے نیں کمزوراں نوں

دو دن اوہ ہس کے تگدا اے دو دن اوہ راضی رہندا اے
اوہ ظالم لمی چھڈ کے تے فر کھچ لیندا اے ڈوراں نوں

اگے تے جو کچھ بتی سی اوہ اوکھی سوکھی سہہ لئی سی
ایہہ پیڑ کوں دی اٹھی اے جو لے لے پوے ڈنگوراں نوں

ایہہ میرا زخم اولاً اے کد ایویں سیویں جاندا اے
 اج لے کے گرمی جسے دی میرے دل تے کرنگوراں نوں

پیا کس لئی ماتم کرناں واں پیا کس لئی رونے رونا واں
 اس بستی تمنغے امناں دے لبھدے نیں آدم خوراں نوں

————— ❦ —————

غزل

کچھ انج دی انھی مچ گئی اے بجھے نیں دیپ مزاراں دے
پیا بوٹا بوٹا روند اے سناواں وین بہاراں دے

اسی جو وی جڑا سردا سی اوہ لے کے پڑوچ آگئے آں
جو ظالم ظلم دا عادی اے آواز سنے للکاراں دے

اللہ دے دردے جا کے وی جو نیواں ہونوں سنگدے نیں
اساں نیویں ہوندے ڈٹھے نیں اوہ سراچے سرداراں دے

اس نگری جو وی بوندا اے اوہدی وڈھنا قسمت نہیں ہوندا
اس نگری رانجھے قیدی نہیں کھیڑے نیں مالک پیاراں دے

ناں کھوہ تے ناری اوندی اے ہن سرتے گاگر چا کے تے
ناں باگاں وچ بہاراں نیں ناں جھولے نیں ٹیاراں دے

ہن کسے طریقے لکیاں نوں توڑے دے تک نبھان دیو
میں گوڈے گئے پھڑکے مے پے ترلے لئے نیں یاراں دے

اوہدے چار چوہیرے دل میرا انج گھمن گھیرے کھاندا اے
جیویں فلک دے اتے گھمدے نیں سیارے وچ مداراں دے

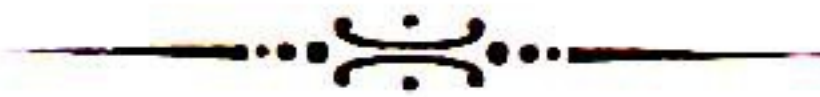
اُس دن توں پھل کلا گے نیں اُس دن توں پھوہڑی پے گئی اے
جس دن توں راکھے بن گے نیں صیاد رضا گلزاراں دے

انج ہوندا جے

عشق کرو تے ڈولی کھیڑے لے جانداے نیں
 جوگ لوو تے چکھے کتے پے جانداے نیں
 نیک بنو تے نیکی کیہڑا مندا اے
 احساس کرو تے آپنے بٹھے بہہ جانداے نیں
 سچ کہو تے جھ دی کی ضمانت اے
 سچ لکھو تے تن دے پڑ چھے لہہ جانداے نیں

فر آؤناں پشلے سال وانگوں

زلفاں لمیاں فیر ڈرائی کر کے
 اکھاں کالیاں فیر قصائی کر کے
 اوہوا سوہی کریب دا سوٹ پا کے
 اچی ہیل اَلے اوہوا بوٹ پا کے
 اُنجے چاہتاں دی برسات لے کے
 اُنجے مستیاں دی سوغات لے کے
 فر آؤناں پشلے سال وانگوں

جند دکھاں والی پھاہی وچ پھاتی وی

جے ہووے

جند دکھاں والی پھاہی وچ پھاتی وی جے ہووے
 اہناں مور اُتے ظالماں دی کاٹھی وی جے ہووے
 کسے ڈاکنی لئی ہڈیاں بھنایاں وی جے ہون
 جھنگاں بیلیاں چ مجھیاں چغایاں وی جے ہون
 فرلہیاں چ شہد دی مٹھاس تے نہیں ہوندی
 فراکھراں تے مشری دی چاس تے نہیں ہوندی
 ایس کنڈ اُتے کولڑے سہارے وی جے ہون
 دن جویناں دے قید چ گزارے وی جے ہون

پھٹ دل والے بنے ہوئے پھوڑے وی جے ہون
 ویلے لنگھدے چڑیتے نالوں کوڑے وی جے ہون
 فرلہجیاں چ شہدوی مٹھاس تے نہیں ہوندی
 فراکھراں تے مشری دی چاس تے نہیں ہوندی
 کیاں راہشکاں نے خون ساڈے پیتے وی جے ہون
 بندی خانیاں چ ناخن کھیتے وی جے ہون
 ویہڑے دکھاں تے محرومیاں دا ڈھیر وی جے ہووے
 ساڈی نگی ساری زندگی نہیر وی جے ہووے
 فرلہجیاں چ شہدوی مٹھاس تے نہیں ہوندی
 فراکھراں تے مشری دی چاس تے نہیں ہوندی

غزل

کہڑیاں واواں جھلیاں نہیں
پگاں پیریں رلیاں نہیں

کیکن اکھر لکھاں میں
سوچ دواتاں ڈھلیاں نہیں

سرچ روٹا پاون دے لئی
کھاں تے گتتاں گھلیاں نہیں

یار دی نگری جاوَن دے لئی
خواباں راہِ ای بُھلیاں نہیں

جنس تے ہر بازاروں لہھے
چاہتاں تے اتملیاں نہیں

نہیں نہیں مست، شرابی اوہدے
لعللاں وانگوں بلیاں نہیں

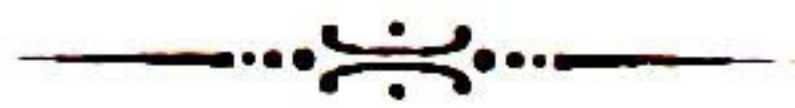
اج فر آساں ڈیرے لائے
اج فر آساں اُلیاں نہیں

صاحبِ صدر

عدل وی تیرا نج وی تیرے
 راج وی تیرا رج وی تیرے
 فصل وی میری بوہل وی میرا
 چھٹ وی تیری چھجج وی تیرے
 کاٹ وی تیری باٹ وی تیرے
 ٹوٹ وی تیری بھجج وی تیرے
 فوج وی تیری موج وی تیری
 بیچ وی تیرے بیجج وی تیرے
 مال وی ساڈا چہاج وی ساڈا
 عیدوی تیری حجج وی تیرے
 سوت وے میرا بھاء نے تیرے
 کاچھ وی تیری گجج وی تیرے

زندہ پاکستان رہوے دا

نکھے شاہ دے بول رہون دے
 پیار دے وجدے ڈھول رہون دے
 ساڈا ایہہ ایمان رہوے دا۔
 زندہ پاکستان رہوے دا

جد تک ایہہ پختون رہون دے
 غیرت دا مضمون رہون دے
 ساڈا مان تران رہوے دا
 زندہ پاکستان رہوے دا

جد تک چن دی لو رہوے دی

مہلاں دی خشبو رہوے دی
 وسدا ایہہ مہران رہوے دا
 زندہ پاکستان رہوے دا
 جد تک ساگر جان رہوے دی
 کے ٹو دی اچان رہوے دی
 سورج دا پلٹان رہوے دا
 زندہ پاکستان رہوے دا
 جد تک کوئی بلوچ رہوے دا
 سندھ دا آخری پوچ رہوے دا
 دریاواں دا دان رہوے دا
 زندہ پاکستان رہوے دا

اک دُکھ ہوندا سہہ ای لیدے
 چھاں جے لہدی بہہ ای لیدے
 انج ناں چاندے شہر بدل کے
 لوہ جے لہدی رہہ ای لیدے

غزل

بجٹ آئے تے گئے رضا سید
 ویلے اوہ ای رہے رضا سید

اساں پار نتارے دی گل کیتی
 پوئلے ہر چ پئے رضا سید

جس لئی موئے سنگسار ہو گئے
 اوہ وی اوپرا کہے رضا سید

جو کہار بناندیاں عمر لکھی
اوہ وی پل چ ڈھے رضا سید

ہن جد ناچار گرلاؤندی اے
ہن پھے لجهے رضا سید

جس لئی میں تر دریا آیاں
اوہ وی کول ناں ہے رضا سید

غزل

صدے سوگ سیاپے تکے
اپنے قتل میں آپے تکے

سچ تے میں دفنیدے تکے
جھوٹ تے چڑھدے چھاپے تکے

لکیاں وچ مجبوری تکی
سنتاں وچ اکلاپے تکے

انج دی تھور حیاتی تکی
بچپن بعد بڑھاپے تکے

ناں سوہرے ناناں پیکے تکے
ناں لاڈی ناناں ماپے تکے

سادھاں وچ وی زردے روئے
سنتاں وچ وی کھاپے تکے

————— ❦ —————

غزل

دکھاں دے وچ رول کے تکیا
بجناں نبض ٹٹول کے تکیا

لاشماں دا بازار سی اندر
دل دا بوہا کھول کے تکیا

منصف تے سن گونگے بولے
اساں تے اچا بول کے تکیا

اُچے شملے الیاں لوکاں
پیراں پیٹھ مدھول کے تکیا

اوہ تے فر وی رہیا بیگانہ
لعلوں دے نل تول کے تکیا

سیرتے دکھای والا گڈھڑ
کسے ناں اندروں پھول کے تکیا

من منظور نہیں

بم پوندے رہوں

ظلم ہوندے رہوں

شہر سڑدے رہوں

لوک مردے رہوں

میں چپتار ہواں

بدنیتار ہواں

میرا منشور نہیں

من منظور نہیں

پھل گھسدے رہوں

دل ٹھدے رہوں

کوئی مریندار ہوے

کوئی دلیندار ہوے

من منظور نہیں

میرا منشور نہیں

چور ڈھکدے رہوں

ٹھگ لُڈے رہوں

کوئی لُٹیدار ہوے

کوئی لُٹیدار ہوے

میں چپتار ہواں

بدغیتار ہواں

میرا منشور نہیں

میں منظور نہیں

عدن وگدار ہوے

سچ پدار ہوے

سیخ سجدی رہوے

ساہ کڈھدی رہوے

میں چپتار ہواں

بدغیتار ہواں

میں منظور نہیں

میرا منشور نہیں

—————

تیرے ساڈے کائیں دے رشتے نہیں

تیرے ساڈے کائیں دے رشتے نہیں
 تیری ساڈڑی کائیں دی دوستی اے
 اسی جھگیاں وچ پئے رُلنے آں
 تیری دس کنال چچ کوٹھی اے

ناں توں آونیں ساڈیاں نھیاں تے
 ناناں توں آونیں ساڈیاں پھوڑیاں تے
 توں ایں رانجھڑا خون نوں پین والا
 تیرا حق نہیں ساڈیاں چوریاں تے

تیرے کٹیاں لئی وی پلنگ وچھدے
 اسی جیو یے وانگر مہر وے دے
 اسی دُکھ دی رات نوں کڈھنے آں
 بہر رکھ کے اُتے سیر وے دے

سانوں لٹیا رل پٹواریاں نہیں
 تھانے دار وی با ایمان کوئی نہیں

تیری ایس پی ڈی سی موڑ دے نہیں
سانوں اک سپا ہڑا مان کوئی نہیں

تیرے کہار فانوس پئے بلدے نیں
ساڈے کول نہیں تیل چراغ لئی وی
تیرا ناشتہ جام تے کھناں دا
ساڈے کہار نہیں تڑکا ساگ لئی وی

پتہ تین وی لگدا زندگی دا
جے تیرا وی پو غریب ہوندا

تیرے کوٹ ولیتی نہیں مکدے
سانوں کفن نہیں گھروں نصیب ہوندا

اسی گرمی وچ پے لُونے آں
توں واء لہیں ایر کنڈیشناں دی
جس ریل تے توں سوار ہوویں
اوہ ریل نہیں ساڈے ٹیہناں دی

توں آپ ای بن کے چور ڈھکیں
 توں آپ ای بند چتر وی ایں
 ہر وار توں بیڑی بدلناں ایں
 ہر وار توں دیندا چکر وی ایں

تھاں تھاں کمیشناں کھاوناں ایں
 توں چلدے ٹینک ای رڑک جانا ایں
 ٹھگ چور دے ہتھ کٹان الیا
 ہر کڈھدے بینک ای رڑک جانا ایں

سن سمجھ کے وانگ کھڈونیاں دے
 جد چاھونیں توڑکے سٹ جانیں
 کدی مار پواونیں تھانیاں وچ
 کدی ٹیکساں دے تل کٹ جانیں

سانوں لٹ کے آپ تو کھان الیا
 گلاں نال تو اج پر چان لگیں

آپ تھل وچ رول کے سسٹری نوں
توں پُواں اتھرو وہان لگیں

اسی لہلک کے جج پئے جیونے آں
انج جی تے تن وی پتہ لگے
جیڑا پانی این ساڈے نلکیاں دا
اُن پی تے تن وی پتہ لگے

تیرے مکھڑے رونقاں رھندیاں نیں
ساڈے مکھڑے پئے مَر جھاوندے نیں

تو خیاں بے تل جھومنا این
ساڈے گھرچ ڈکھڑے آوندے نیں

اسی ٹانگے جُتے گھوڑے جی

ساڈے مگرے رنج لدیندے جی

چابک نل ماس پٹیندے جی

اسی سو سو کوہ وی دوڑے جی

اسی ٹانگے جُتے گھوڑے جی

جو باہلا پیر پراگل جی

ساڈا بیٹا بہت وراگل جی

اُن ویہل ملے تے بوہڑے جی

اسی ٹانگے جُتے گھوڑے جی

ساڈا زورا زوری مالک جی

سن دسدا اے لے پالک جی

اوہ پہاڑ ظلم دے توڑے جی

اسی ٹانگے جُتے گھوڑے جی

ساڈا سائیں سکدا دیکھے جی

ساڈے ناں تے منگ کے وتچے جی

اوہ پھک دے بھرے تروڑے جے

اسی ٹانگے بچے گھوڑے جی

ساڈے تن دی خستہ حالی جی
 سن ہوگئی اے کجھ باہلی جی
 ساڈے لوں لوں دے وچ پھوڑے جی

اسی ٹانگے بچے گھوڑے جی

ساڈی زندگی کھائی واٹاں جی
 ساڈے بھسے عین تراٹاں جی
 ناں وین ساڈے ناں راتاں جی
 ناں میل ملاپ وچھوڑے جی
 اسی ٹانگے بچے گھوڑے جے

ماہلووے کداوہ گلاں رھیاں

ناں اوہ بھورے نال اوہ جھورے

ناں سکھیاں نال سیاں

ماہلووے کداوہ گلاں رھیاں

ناں اوہ رتیاں نال اوہ جھجھیاں

ناں گھڑا پاں مہیاں

ماہلووے کداوہ گلاں رھیاں

ناں چھتیاں پڑ چھتیاں ماہلو

ناں پالاں نال کنیاں

ماہلووے کداوہ گلاں رھیاں

ناں اوہ ماہل تے نال اوہ ٹنڈاں

ناں آڈاں نال ڈھیاں

ماہلووے کداوہ گلاں رھیاں

چار سوویہ

چوراں دے سر اچے شملے

ٹھگاں دے گل ٹائیاں

میرے چار چو فیرے پہرے

چار چو فیرے پھائیاں

میں اک سدھا سادھا بندا

فضل کریں رب سائیاں

نکیاں نکیاں نکیاں تے وی ایڈے وڈے پہرے میں
 سورج وانگ سچایاں لئی وی تھاں تھاں بنے کٹہرے میں
 داد رسی فریاد دی خاطر کھڑے پاسے جاواں
 اتھے تے انصاف دے وارث اتھے گونگے بہرے میں

اج پنج دریا پے رووندے میں
 آج پگ پنجاب دی لیہہ گئی اے
 جنھیں رانجھڑے نال پیار کیتاے
 ڈولی کھیڑیاں دی وچ بہہ گئی اے

کدوں

کدوں ایہہ موسم بدین دے

کدوں ایہہ رتاں جاہن دیاں

کدوں سیا پے مکن دے

کس دن نٹھیاں آہن دیاں

کدوں پنہا بولے دا

کدوں کونلاں گان دیاں

باگاں دے وچ الہڑ کڑیاں

کس دن پینگاں پاہن دیاں

میرا وطن

ہنواں تے بسیاں نے پیار جتھے کیجے نہیں -
عشق شراب والے جام جتھے پیتے نہیں

رانجھیاں نے بیلیاں جج مجھاں جتھے چاریاں
مہینوال جتھے لایاں پیار دیاں تارپیاں

ولیاں تے شاعراں دیاں، خاباں دا اوہ دیس اے
ججے دا چنبیلی دا غلاباں دا اوہ دیس اے

جتھے رُت وسدی اے باگاں جج بہار دی
تھیو پئی آوندی اے پھلاں دے نکھار دی

وادیاں تے اوہدیاں نہیں روپ دیاں رانیاں
ساوے رنگ رنگیا اے سندھ دیاں پانیاں

موتیاں تے میریاں نایاباں دا اوہ دیس اے
ججے دا چنبیلی دا غلاباں دا اوہ دیس اے

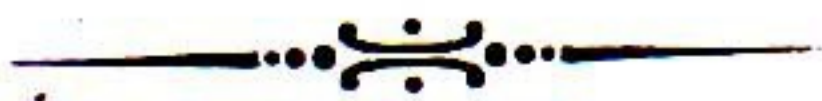
خوشبودی پھانسی

پھلاں وانگراک کڑی سی
 باگاں دے وچ راہندی سی
 میرے ماہیے کوئندی سی
 تے میرے ڈھولے آہندی سی
 دنیا کولوں لکدے چھپدے
 اک دو بے نال ملدے ساں
 چن دی راتی باگاں دے وچ
 موراں وانگوں پھر دے ساں
 پیارتے ساڈا کوہ نور دے ہیرے نالوں سچا سی
 ساگر نالوں ڈوہنگا سی تے کے ٹونالوں اچا سی
 غیرت دے بے غیرت ٹھیکیداراں اک دن و تخیل
 داگی پنکاں والے عزت داراں اک دن و تخیل
 حوراں وانگ معصوم گوی دی جگ وچ تاڑی ماری گئی
 بھنڈ بھنڈا کے آخر اک دن سولی اُتے چاھڑی گئی
 سوچ دی رو وچ وگدا وگدا اج توڑی شرمندہ آں
 اوہ میرے لئی سولی چڑھ گئی میں کاہدے لئی زندہ آں

کوئی نہیں نبھنی

ساڈے تہاڈے جھکڑے جھیرے
 تسی اوڈھ قدیم دے کھیڑے
 اسی آں مڈھ قدیم دے رانجھے..... ساڈے تہاڈے راہ ٹیلے سا بنجھے
 تہاڈا پیشہ چوری ٹھگی
 تہاڈا ضمیر وی گھٹی سکھی
 تہاڈی گل جھوٹ زیادہ..... ساڈا تہاڈا کوئی نہیں لاگاہ
 اسوں دے چکے جھنڈے
 تہاڈے گھپ ہنیرے ونڈے
 تہاڈی محبت پیریں مدھنی..... ساڈی تہاڈی کوئی نہیں نبھنی
 اسی آں لوکی عزتاں والے
 عزت غیرت دے رکھوالے
 مڑناں آناں ساڈے ویڑے..... تسی اوڈھ قدیم دے کھیڑے

جے اوس نے رشتہ توڑیا چا
 اسی وی آں دل نون ڈھائے بیٹھے
 جا قاصدا اوس نون آکھ دیویں
 اسی کوئی نہیں تیرے بہائے بیٹھے

بھن پنجالیاں

واندا بھن پنجالیاں تے توڑ ظلم دی ہل

تیرے برچھے، سنگھ نو کیلوے

تے بازی پلٹن پل

تیرے وچ اے زور بکھیلیا

نے جیوں سمندر ٹھل

تیری اک ای چھڑ مچاوتے

شاہ میہلاں وچ تھر تھل

ازلاں دے کٹیا بھنڈیا

توں آج کڈا جا جھل

نہیں تے جیوں جو ترے

تے گل غلامی ٹل

واندا بھن پنجالیاں..... تن کوئی نہیں چھڈنا ہالیاں

تیرے گچھے روگ نے چیکدے..... تیرے سر تے راتاں کالیاں

جیہڑے تینوں جمن جا پدے اوہناں تینوں نتھاں ماریاں

.....

میرے ٹھگاں نال مقابلے

میرے ٹھگاں نال مقابلے
 میری چوراں دے تل جنگ
 میرے پیچھے بھجن سولیاں
 من اگوں تیر تفنگ
 میں بنیاں پیر مراد یہ
 میرے سرد والے ڈھنگ
 سو سال گدڑ دا جیونا
 ودھ شیراں دا اک ڈنگ
 میں موت کھڈائی ہتھتے
 اج ویری رہ گئے دنگ
 اک نعرہ یا علی دا
 من دے جرات دے رنگ

نامنظور

تساں آپ بنایا چاک مینوں ،
تساں آپ پریت دے گردے
تساں آپ کھوایاں چوریاں ویں
تساں آپ سوادے سردے
تسی گھروساؤ کھیڑیاں دا
ایہہ گل تے من منظور نہیں
ایہہ داءناں ورتو جان میری
اس کھیڈ دا ایہہ اصول نہیں

————— ❦ —————

مین اپناں پنڈ پیارا اے

کتے کڑیاں ماہیے ٹوکدیاں

کتے ناگن گتتاں شوکدیاں

کتے گلاں سیف ملوک دیاں

کتے وجد انگ اکتارا اے

مین اپناں پنڈ پیارا اے

کتے ڈیرے یار ملنگاں دے

پاچولے ساوے رنگاں دے

پئے جام چڑھاون بھنگاں دے

کتے حیدر حیدر نعرہ اے

مین اپنا پنڈ پیارا اے

کچھ بیریں بیراں بھریاں نیں

کچھ گڑیاں اُتے چڑھیاں نیں

کچھ جھولی کر کے کھلیاں نیں

کچھ ٹہن نوں دیہن ہلارا اے

مین اپنا پنڈ پیارا اے

دل کھج نظارے باگاں دے

دوڑھ دہی تے سالن ساگاں دے

کچے ماھیے گون وراگاں دے

پنگھٹ تے عجب نظاراے

من اپنا پنڈ پیاراے

میرے پنڈ دیاں کنیاں ٹوہراں نیں

ان مُرد مُرد تکیا لہوراں نیں

اتھے کیہڑی شے دیاں تھوڑاں نیں

ساڈا جنت وانگ گزاراے

من اپناں پنڈ پیاراے

کچے بھنگڑے نیں ولد اراں دے

کچے جھولے نیں ٹیاراں دے

کچے ڈھولے وچھڑے یاراں دے

کچے لونگاں والشکاراے

من اپناں پنڈ پیارا آے

اک تھاں تے ڈھول پے وجدے نیں

پے گھبر و پھوچ گجدے نیں

پے قینچی چھے وجدے نیں

کوڈی دامیلہ بھارا اے
 من اپنا پنڈ پیارا اے
 اتھے قطرہ یار ملاوٹ نہیں
 اتھے جھوٹ و جھوٹ سجاوٹ نہیں
 کسے گل دے ورج بناوٹ نہیں
 اتھے بچہ وی سچا را اے
 من اپنا پنڈ پیارا اے
 اتھے گوہری چھاں اے زکھاں دی
 اتھے واء پئی وگدی سکھاں دی
 سب کیڑ لیندے نیں دکھاں دی
 اخلاص دا وگدا دھارا اے
 من اپنا پنڈ پیارا اے
 چلدے نیں چاک کٹھاراں دے
 لوہا نیں ہتھ لوہاراں دے
 وگدے نیں ہال ونگاراں دے
 پرھیادا بھریا دارا اے
 من اپنا پنڈ پیارا اے

کلا میں منصور

اج چارے رستے بند نہیں
 تے میں زخماں نل چور
 میرے چوہواں پاسے سولیاں
 تے کلا میں منصور
 میں جذبہ علم الدین دا
 میں سرمد دا منشور میں گھر یا وچ آں ویریاں
 تے جن میتھوں دُور
 تیرا عشق دوڑائی بھر دا
 میرے انگ انگ وچ سرور
 فراگاں لکیاں من چ
 فر بیریں آیا بور

راگ بغاوت چھیڑو اوئے
 ظالم کھوہ وچ دھک دیو
 مجبور و مظلومو اوئے
 ظلم دے پھٹے چک دیو

اساں اوہ محسجاں کیتیاں جے ڈنڈ ککارے پئے
 اسی اگے ونخ کے سولیاں فروی باز ناں رہے
 بھاویں لکھ ظلم دے لشکری اسی کتراوی ناں چھئے
 اک لہو وچ دکھرا رنگ اے جیہڑا حیدر حیدر کہے

تیرے نال پریت نبھان والے
 قطرے قطرے لئی ساقیا ترسدے رہے
 ے خانے ج پینچ بنان والے
 قطرے قطرے لئی ساقیا ترسدے رہے

کوئی تے ہووے جس دے اگے
 اپنے دکھڑے پھولوں میں
 کوئی تے ہووے جس دی ہک تے
 سر نوں رکھ کے رولاں میں

میں مھسیا ہون اولڑا
 تے پشلی کھیڈ کھلاؤ
 رکتوں بوہڑو میرے ویریو
 مین بجاں کولوں بچاؤ

یاداں تے اڈیکاں

جد پھٹی چھٹی آں..... جد کوئی اُننی آں

دودھ کڑھنا دھرنی آں..... جد پانی بھرنی آں

جد چرخہ ڈاھنی آں..... جد پونی پانی آں

جد گھانجن کرنی آں..... جد مونجی چھڑنی آں

جد آٹا گھنی آں..... جد لسی پنی آں

جد ٹیرن ٹیراں وے..... جد چونے پھیراں وے

جد گندلاں کھوواں وے..... جد بالن ڈھواں وے

جد سکر املنی آں..... جد سرمہ پانی آں

دل دھک دھک کرواے..... دل چھپ چھپ جاندا اے

جینی آں مرنی آں..... بہانے پئی کرنی آں

ہاے تیریاں یاداں نیں..... ہاے تیریاں سوچاں نیں

سوچاں وچ تھاواں نہیں..... تھاواں وچ چھاواں نہیں
 جد گئے کھڑ دے نہیں..... جد پکھنوملدے نہیں
 دل سوڑا پیندا اے..... دل ڈکھیار ہندا اے
 سوچاں دیاں تنداں نہیں..... یاداں دے مڈھے نہیں
 نت چرخہ ڈاہنی آں..... نت مڈھے لاہنی آں
 جد کپڑے ٹھپنی آں..... بوہے ول تگنی آں
 میرے دل دے جانی نہیں..... کداونیں ہانی نہیں
 نت سرے پانی آں..... نت کپڑے لانی آں
 بت سکڑے ملنی آں..... بت کنگھیاں کرنی آں
 شیشے چوں تگنی آں..... تک تک کے جھکنی آں
 گلاں پئی کرنی آں..... کوٹھے تے چڑھنی آں
 کوٹھے تو تگنی آں..... ویراں تو چھپنی آں
 اندراں وچ وڑنی آں..... ویراں نوں پڑھنی آں
 دل لڑن نوں کردا اے..... دل مرن نوں کردا اے
 ایہہ بھارا ڈیکاں دے..... میرے دل دیاں چیکاں دے
 ہن سانجھے نہیں جاندے..... ہن لانجھے نہیں جاندے

ماسی وی پُچھدی اے..... چاچی وی پُچھدی اے
 کیوں چپ چپ رہنی ایں..... کیوں سُنکدی جانی ایں
 میں ناں نہیں لیندی وے..... جھم مار کے رھندی وے
 باہل توں ڈر دی وے..... میں سی نہیں کر دی وے
 جد چول کلاواں وے..... تَنکَلن ہاواں وے
 میں ترے رومالے نوں..... چٹے تے کالے نوں
 کڈھ کڈھ کے تگنی آں..... چم چم کے رکھنی آں
 باندی آں تیری وے..... بردی آں تیری وے
 جیوندی آں تیری وے..... مردی آں تیری وے
 ہاڑے دی دھپے وے..... کسے بہہ کے گٹھے وے
 لکراہ دی چھاویں وے..... کسے اوہلی تھاویں وے
 پٹی بہہ کے سوچاں وے..... لوکاں دیاں ٹوکاں وے
 بھابی دے معنے وے..... مامی دے طعنے وے
 تَن ڈھول اڈیکاں وے..... نہ لاویں لیکاں وے

—————بیب—————

دینہہ دیہاڑے توں ڈاکوا آجانا ایں

نال میں کیتاں

ہال میں واہتاں

مونہے میں بنھاں

پانی میں لاناں

کنڈ من لڑدی

کس من چڑھدی

خار من چنھن

لنگ پئے جن

گاہ میں پاندا

دھوڑ میں کھاندا

دینہہ دیری توں ڈاکوا آجانا ایں

بوہل توں منناں دانے توں پانا ایں

کن کھول کے سن لوؤ

رنگ پر دے ڈاہڈیو کھیڑیو اوئے

میں مندر راں پا کے نہیں اوٹاں

نہیں آونا وانگ سناسیاں دے

میں چوڑا پا کے نہیں اوٹاں

میرے ہتھ تبا کھڑا نہیں ہوناں

میں بھیس ہونا کے نہیں اوٹاں

چٹ چانے نیلوی آونی جے

دف مار کے ہیر لے جاونی جے

—————

ہُن اُنج نمیں ہونا

کل توڑی میں مجنوں بن کے در در پھیرے پائے نہیں

کل توڑی مہینوال دے وانگوں

بیلے مال چغائے نہیں

کل توڑی میں رانجھا بن کے

کھیں کھیں بھیس وٹائے نہیں

ہون بے میری ہیرناں لہھی

میں مرزا بن جاواں دا

دن دیہاڑے صاحبان اپنی

کھیوے وچوں جاواں دا

ہون دی واری شاہ کمان دا اک اک تیر چلاواں دا

ہون دی واری کلی نیلی

داناں باد ناں جاوے دی

ہون دی واری صاحبان میرے

تیرناں بھن و نجاوے دی

زندگی دے وچ اپنے رولے پے جانے نہیں
 کھیڑے ودھ کے جد محبتاں لے جانے نہیں
 اندر و اندری دل دے جانی وک جاون تے
 وڈے گڑھ وی بنیاداں توں ڈھے جانے نہیں

مُحَل کھڑ گئے ہتھ وچ قاتلاں دے
 خار لہے گے نہیں دلداراں نوں
 ایس کانگر و کھٹ تے لعنتاں نہیں
 گار ڈین من دا خرکاراں نوں

کیدو جت لئی بازی نفرتاں دی
 رانجھے چک لئی اے پنڈ حسرتاں دی
 بل چوریاں دے وئی پے گئے نہیں
 ڈاکو لاه کے کھیڑے لے گے نہیں

بلیاں چوں امرت پی کے تے
 نیناں چوں جام چڑھا لئے میں
 فر روگ لیا فر جو گ لیا
 فر ساوے چولے پالے میں

مائے

پیٹراں والے بھار نی مائے
 میں چائے گئی ہار نی مائے
 کھیرو کھیرو ہو چلی اے
 کونجاں دی اک ڈار نی مائے
 توں تے زکھی سکھی کھا کے
 اوں ناں وئی ہار نی مائے
 آپنے مطلب سب کر دے نی
 تیرے باہجوں پیار نی مائے
 چار چوہیرے مجھو واہ نی
 پھس گئی اوں وشکار نی مائے
 تیرے باہجوں کد لگدا ای
 اپنا کہار وی کہار نی مائے
 تیرے باہجوں پاپ گئی گئے
 ہن ہوئے کھیں وار نی مائے
 درواں دے ہن گاہ نی مائے
 دکھاں آلے کھلار نی مائے

ٹھکو چورو

چورو ٹھکو

ظالم سپو

جتیاں چکو

کپڑے پو

اگر لگو

اوتھے چلو

جتھے ساڈے نو ہوں کھچیتھے

جتھے ساڈے وال پیٹھے

جتھے ساڈے لہوونے چوئے

کھلے ہوئے نیں

—————

زریلی سپنی

کل اوہ جیہڑی میری ہک تے
 راتی آ کے سؤندی رہی
 کل اوہ جیہڑی من ملن لئی
 جگ توں چھپ کے اوندی رہی
 کل اوہ جیہڑی میرے دکھ تے
 روندی تے گر لاندی سی
 کل اوہ جیہڑی میں رُساں تے
 مُرد مُرد تر لے پاندی سی
 کل اوہ نکے بچیاں ہتھیں
 مینوں رقعے گھلدی سی
 کل اوہ مینوں ویکھن خاطر
 میریاں راہواں ملدی سی
 اج اک سخت زریلی سپنی
 لنگھدی ہوئی ڈنگ جاندی اے
 اج اوہ کارچوں کولوں لنگھے

اُتے دھوڑاں پاندی اے

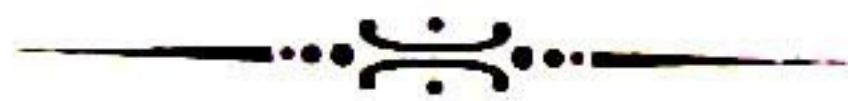

باغی جذبے

صدیاں دے کٹے لو کو اوئے
 ظالم دے ہتھنوں رو کو اوئے
 ہن توڑو سنگل پیراں دے
 نہیں شہکے واہنے غیراں دے
 نہیں بننا ہو بنیاداں دا
 منہ بھننا ایں جلا داں دا
 جتاں اچے محل اسارے نیں
 اوہناں ساڈے حق ای مارے نیں
 مونہہ لعب کرو تلو اراں دے
 گھر لٹ لووزرداراں دے
 تسی مالک او تقدیراں دے

ناں تر لے لئو امیراں دے
 ملاں تے ڈیرے کھوہ لوئیں
 جہازاں دے بیڑے کھوہ لوئیں
 راہ روک لو وخرکاراں دی
 گن گٹ کرو بے گاراں دی
 لہو پین الے بھگیاڑاں نوں
 ہن چکو چور بازاراں نوں
 ہن پھڑ لو گلے ٹھگاں دے
 اسی بدلے لے کے چھڈاں دے

پہلی برسی

اج میری پہلی برسی تے
 میرے سکھے قاتل آئے نین
 پھلاں دی چادر لے کے تے
 میری قور تے آن کھلوتے نین
 غمگین وی نین پریشان وی نین
 کیچے تے اوہ پشیمان وی نین
 کچھ سنگی سا تھی بچپن دے
 کچھ میرے جانی یار وی نین
 کچھ لہو دے تعلق والے نین
 ایہہ میرے قاتل سارے نین
 اک پاسے توں ویں آئیں ایں
 پھلاں دے گجرے لے کے تے
 میری قور تے آن کھلوتی ایں
 تیر مکن جیے چٹے چہرے تے
 دکھاں دے سائے دسدے نین
 نیناں دے بوہے دے کے تے

توں اتھرو ڈکناں چہنی ایں
 میں صبر دی تن تلقین کراں
 پر میری ایس زبانی تے
 کجھ موت دے ڈاہڈے پھرے نیں
 افسوس تینوں سمجھاسکدا
 ایہہ اتھرو تیرے ڈگن ناں
 درداں دیاں سمجھے لہراں نوں
 توں سینے وچ چھپائی رکھ
 پھلاں جے تیرے جسے تے
 کترا کو آنج وی آوے ناں
 عزت دے ٹھیکیداراں نے
 جے تیری حالت تک لئی تے
 تن سولی اُتے تنگ کے تے
 اخبار چ خبر کڈھاون دے
 اک اُنی سالہ چھوہری نیں
 گل پھاہ پایا تے مرگئی اے

غزل

آپنے لہونوں ساڑ کے دیوے بالے میں
فیروزی تکے اٹھ ہنیرے کالے میں

تیلا تیلا لہمیا کھار بنایا سی
آپنے ڈنگ تے فیروزی کڈھے پالے میں

کوئی ظالم سی ہتیا کار اخواندا سی
اشک جوانی شوہ زمانے گالے میں

میرے سردے مل پواندا پھرنا این
تیرے سرتوں کنے دکھڑے ٹالے میں

چھائی بیٹھا کوئی بے رحم شکاری سی
عمر تے کڈھی ترف ترف کے جالے میں

غزل

کدھے خاب خیال میں سائمدی رہی
کدھے ہجر وصال میں سائمدی رہی

جدھے کنڈیاں ونھ بے حال کیتا
اوہوا مڑ کے ڈال میں سائمدی رہی

جیہڑا اک جواب دے اہل یحییٰ سی
اوہدے لئی سوال میں سائمدی رہی

کدھے لئی میں عمر تباہ کیتی
کدھے لئی سیال میں سائمدی رہی

کیہڑے ٹھیکرے من جواہر لگے
کیہڑے جھوٹھڑے لعل میں سائمدی رہی

درندے

- درندے کد سمجھ دے نیں کوئی مجبور راہی اے
 درندے کد سمجھ دے نیں کوئی بہناں دا بھائی اے
 درندے ویسخت دے کوئی نہیں کوئی باہل اے وہیاں دا
 درندے ویسخت دے کوئی نہیں کوئی ٹھیا اے کتیاں دا
 درندے ویسخت دے کوئی نہیں کوئی مظلوم دکھیا اے
 درندے ویسخت دے کوئی نہیں کوئی نزدوش ٹٹیا اے
 درندے صبر نہیں کر دے
 درندے ترس نہیں کھاندے
 درندے عرض نہیں مندے
 درندے بڑھک جاندے نیں
 درندے چیر کھاندے نیں

مرداں وانگوں

ایس نگر وچ رہنا ایس تے
 ہر اک دکھڑا سہنا پئے دا
 ویلے دے نل متھا لا کے
 مرداں وانگوں راہنا پئے دا

توں جگنوواں چاننا سانبھ رکھیں

میں منتاں کر کر ہار بیٹھاں
 میرے ال ناں آوناں وڑناں ایس
 غیراں لئی توں لکھ کلول کریں
 غیراں لئی توں روشنی کھڑنا ایس
 توں جگنوواں چاننا سانبھ رکھیں
 میرے لئی دیوں نے چڑھنا ایس

میرا نکا جیہا آہلنا ناں سٹیں

میرا نکا جیہا آہلنا ناں سٹیں
 اکھ رکھی آ ظالماں ناں سٹیں
 جتھ جوڑناں تے جوڑناں ناں سٹیں
 مینوں کسے ہوں بوہڑناں ناں سٹیں
 توں تے سیکناں تے بالناں ناں سٹیں
 میرا نکا جیہا آہلنا ناں سٹیں
 میں تے تیل تیل جوڑیا رہن دے
 میں تے کتھوں کتھوں لوڑیا رہن دے
 میں تے سر نوں لکاواناں ناں سٹیں
 میرا نکا جیہا آہلنا ناں سٹیں
 کوئی نھیاں نماںیاں رہن دے
 میں تے کتھوں کتھوں چھانیاں رہن دے
 توں تے رُسیا مناواناں ناں سٹیں
 میرا نکا جیہا آہلنا ناں سٹیں
 میرا ماڑا جیہا آسرا رہن دے
 تن رب دا ای واسطہ رہن دے
 فر کس دے بناواناں ناں سٹیں
 میرا نکا جیہا آہلنا ناں سٹیں

————— ❦ —————

ادھی رات

چار چوہیر چڑھیاں نچن
 چار چوہیرے ڈیناں
 ادھی رات نے ہتھیں پایا
 آسبیاں دا گہناں
 ناں کوئی دیوا جی بلدا
 ناں کوئی دسے ٹہیناں
 میرا رستہ روک لیا اے
 ٹویاں ٹہیاں ویہناں

بے وس

میریاں باہواں وڈھ کے تے
 میریاں اکھاں کڈھ کے تے
 ویری لے گئے نیں
 یاروی نس گئے نیں
 من کلایاں جھڈ کے تے

ظالم جتھے دار بے سن

ظالم جتھے دار بے سن

اوہناں کول ہتھیار بے سن

گل وچ قاتل پھاہ بے سی

چار چوہیرے چھاہ بے سی

جھولی وچ انگیار بے سن

ظالم جتھے دار بے سن

اوہناں کول ہتھیار بے سن

مکراں دا اک جال بے سی

لشکروی بد حال بے سی

قلعیاں وچ غدار بے سن

ظالم جتھے دار بے سن

اوہناں کول ہتھیار بے سن
 پیراں وچ زنجیر بے سی
 ہتھاں وچ تقصیر بے سی
 بزول میرے یار بے سن
 ظالم جتھے دار بے سن
 اوہناں کول ہتھیار بے سن
 کڑکاں دا طوفان بے سی
 لہراں دے وچ جان بے سی
 دندیاں تے سنسار بے سن
 ظالم جتھے دار بے سن
 اوہناں کول ہتھیار بے سن
 سرتے گن مشین بے سی
 سینے نال سنگین بے سی
 ٹینکاں دے کھڈکار بے سن
 ظالم جتھے دار بے سن
 اوہناں کول ہتھیار بے سن

————— ❦ —————

ابھاگت

کوئی غریب روندا اے

بد نصیب روندا اے

بے وطن مسافر لئی اینیاں سزاواں نہیں

کالجاں دے پیٹھے نہیں کانڈلی کھڑاواں نہیں

پور پور بند اے

جوڑ جوڑ دھدا اے

پھوپھو رہوندا اے

کوئی غریب روندا اے

زندگی پئی رحمدی اے

زندگی پئی ٹھمدی اے

قید کد مکی اے

کد جان چھمدی اے

نین کد سکدے نہیں

رون کد مکدے نہیں

کوئی جھلا رچلدی اے

کوئی نسا روگدی اے

کوئی غریب روندا اے

————— ❦ —————

سرور تی

اس ٹہینے پھڑ دے پھڑ دے دور کدیوں نکل گئے
 کالے گھپ ہنیرے دے وچ نال دے سنگوں وچھڑ گئے
 گھر دیاں راہواں پرت کے سانوں کسے وی تھاووں لہمیاں ناں
 لیرہتیراں تن سی ساڈا کدے دعاواں لہمیاں ناں
 ٹردے ٹردے جان دے ساں تے خرکاراں نے پکڑ لیا
 زندگی دے نل کھیڈن والے کھڈکاراں نے پکڑ لیا
 اچیاں اچیاں کندھاں سن تے اتے پاہر وچا ہڑے سن
 ظالم جتھے داراں سانوں سو سو سنگل مارے سن
 نکلیاں نکلیاں نکیاں تے وی سو سو پہرے لگدے سن
 نکلیاں نکلیاں جرماں تے وی سو سو کوڑے وجدے سن
 اک اک بھورا روٹی لئی وی ہڈی ہڈی پجڑی سی
 راتاں رور وکڈھدے ساں تے دے نہ جوانی دھنڈی سی
 قیداں دے وچ گنگل ہویاں کنیاں مدھ برساتاں ویں

مست نشیلے موسم ویں تے دُ دھل چنی راتاں ویں
 فیر کوئی من موہنی سی تے اوہدے پیچھے بھتے ساں
 سارے سنگل توڑے سن تے سمھے کندھاں ٹپے ساں
 مغر شکاری کتے سن تے گر گے سن خرکاراں دے
 وائیں اڈدے گھوڑے سن تے کھڑکے سن ہتھیاراں دے
 اچیاں نیویاں راہواں اُتے آپنی ذات چھپالئی میں
 اوں کڑی دی خاطر سجنو آ پنی جان بچالئی میں
 کوئی سی باغ محسبناں والا سکھاں دی سرداری سی
 اوہ کڑی تے میری سی تے میری وی تے ساری سی
 پور و پور تھکیر دے سن تے ورہیاں دے ترہائے ساں
 جسہ چوڑ تھکیر دے سن تے ورہیاں دے ترہائے ساں
 دکھاں تے تکلیفاں والے سارے نلکے گیر چھڑے
 چاہتاں دے اس باگے دے وچ کسے دھموڑے چھیڑ چھڑے
 اگے ہو کے تکیا سی تے ڈھٹھے پل سن راہواں دے
 کندھے سڑدے بیڑے سن تے ڈکے سن دریاواں دے

ساڈے پیہن نی ہو گئے

دوراڈا دیس نی مائے

تے ساڈے پیہن نی ہو گئے

اپنے روگ نی مائے

تے اپنے سوگ نی مائے

دوالا روگ دا کوئی نہیں

اٹھالا سوگ دا کوئی نہیں

پر اے نین نی مائے

کسے دامرن نہیں تیکدے

کسے داسرن نہیں تیکدے

اک نظم اقبال شاہد دے ناں

ٹروی چلیا ایں

اینیاں گلاں رہ گیاں نہیں

اینے دکھڑے دے سے ای نہیں

اجے تے بہہ کے کھیڈے ای نہیں

اجے تے بہہ کے ہسے ای نہیں

اکھاں دے وچ ڈکے اتھرو

اجے تے چھم چھم وے سے ای نہیں

توں تے ٹکٹ کٹاوی لئی اے

بجناں مڑ کے جانے دی

اُچیاں ریاں والے گھوڑے ٹانگے جو لئے بدھواں نہیں
 تاجاں دے وچ چمکے ہیرے مٹی رولے بدھواں نہیں
 چھپڑاں دے وچ بے دردی تل پھڑ پھڑ لکین لٹے چا
 قطرہ قطرہ وکدے دارو کھیں کھیں ڈولے بدھواں نہیں

جیہڑا مینوں جناں ودھ پیارا سی
 اوہدے ہتھیں اوناں تیز کوہاڑا سی

اسی ون سونیاں کھانیاں نوں
 کدی نال سواد دے کھاؤندے نہیں
 اساں قیدیاں کوٹھیاں بولیاں نوں
 ایہہ دن بہار دے بھاؤندے نہیں

غزل

اسی وفاواں کر دے کر دے عبرت ناک مثالاں بن گئے
دم کسے دا بھڑدے بھڑدے عبرت ناک مثالاں بن گئے

سنکیاں دے سنگ تن دے ٹوٹے ریزے ریزے بندے ریسے
اسی اوچایاں چڑھدے چڑھدے عبرت ناک مثالاں بن گئے

کالے گھپ ہنیرے دے وچ ٹھڈے کھاندے راہیاں لئی
اسی مشعالاں کھڑدے کھڑدے عبرت ناک مثالاں بن گئے

دن چڑھیا تے لگی ساہ سی کدھیں سر نکراندی سی
اسی تساں لئی بلدے بلدے عبرت ناک مثالاں بن گئے

جنگاں دے سوداگر ہتھوں پھلاں ورگے بچے وی
رضائیں پھڑدے پھڑدے عبرت ناک مثالاں بن گئے

غزل

انج ہنیرا ٹال لیا سی میں
اپنا تن اس بال لیا سی میں

سپاں وچوں پتھر چور زریلا سی
فر وی لے کے پال لیا سی میں

صدمہ تے اوہ میری ذات توں بھاراسی
فر وی اوہنوں جال لیا سی میں

چنگیائی مھلیائی نیکو کاری وچ
آپناں جیون گال لیا سی میں

ادھ گچدی نظم

کے لاچار داٹھیا

کے مجبور داٹھگا

اجاڑی تھاں دے اتے

کوئی رات دے ویلے

اوتے سون دے موسم

—————

غزل

جیناں مشکل کردتا اے نکیاں نکیاں لوکاں نہیں

ڈور اساڈی ہتھ بچ کیتی علموں چٹیاں لوکاں نہیں

اسی تے وسدے وسدے وس گے نبھولے بھالے مکھڑے تے

سانوں زہر پیالے ویتے مٹھیاں مٹھیاں لوکاں نہیں

اسی جہاں لئی پچھے رہ گے پولے پیر زمانے توں

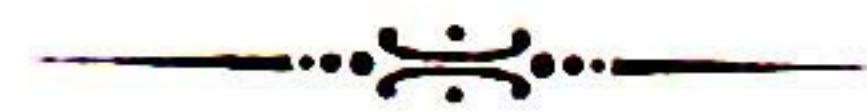
سانوں مڑ کے وی ناں تکیا رضا ترکھیاں لوکاں نہیں

—————

گھوگھو بھولے

اتھے کوئی نہیں تیرا یارنی گھوگھو بھولے
 اتھے سارے نی فنکارنی گھوگھو بھولے
 اتھے کوئی نہیں عزت بیگنی پٹ چراوندا
 اتھے کوئی نہیں مرزا جٹنی سر لوہاوندا
 اہناں ٹنگے لڑہتھیارنی گھوگھو بھولے
 اتھے کوئی نہیں تیرا یارنی گھوگھو بھولے
 اتھے چار چو فیرے ونخنی پھندے جالاں دے
 اتھے کچھے مڑکے ویکھنی شکرے ڈالاں تے
 ایہناں کرناں تن شکارنی گھوگھو بھولے
 اتھے کوئی نہیں تیرا یارنی گھوگھو بھولے
 ایہہ وگن واڑناں ڈھانی باہر ہنیرے نیں
 ایہہ تن دی لیر بچانی باہر ہنیرے نیں
 توں ڈر ڈر وقت گزارنی گھوگھو بھولے
 اتھے کوئی نہیں تیرا یارنی گھوگھو بھولے

غزل

دُخِ دُردِ وِوِٹانِ لئی آؤ بیبا
 کوئی سننِ سنانِ لئی آؤ بیبا
 دمِ یاریاں دے دمِ دے گئے نہیں
 کدی پھوٹریاں پانِ لئی آؤ بیبا
 اسی بیلیاں بوجِ کرلاونے آں
 ساڈی جندِ جھٹانِ لئی آؤ بیبا
 تسی یازِ پرانے وقتاں دے
 ساڈے زخمِ سہلانِ لئی آؤ بیبا
 ساڈے آہنے سڑکے ساہ ہو گئے
 ایہہ ساہ اڈانِ لئی آؤ بیبا
 اسی ٹٹ گئے کچ دے کولِ وانگوں
 تسی کرچیاں چانِ لئی آؤ بیبا
 اک لاشِ پریتِ دی رُل گئی اے
 ایہہ دفنِ کرانِ لئی آؤ بیبا

ہون کسے دا ہون نہیں ہوندا

ہال کسے دے واہن نہیں ہوندے
 بھار کسے دے چان نہیں ہوندے
 بوہل کسے دا ڈھون نہیں ہوندا
 مرض کسے دا جرن نہیں ہوندا
 قرض کسے دا بھرن نہیں ہوندا
 جرم کسے دا دھون نہیں ہوندا
 ہون کسے دا ہون نہیں ہوندا
 اکھ کسے لئی بھرن نہیں ہوندی
 جند تلی تے دھرن نہیں ہوندی
 در کسے دے رون نہیں ہوندا
 ہون کسے دا ہون نہیں ہوندا

غزل

ظالم دی سرکار سُنے میں باغی آں
میری اوہ لکار سُنے میں باغی آں

جس دی تیزی اُٹتے اوہنوں ناز بڑا اے
قاتل دی تلوار سُنے میں باغی آں

جس دے مونہہ نوں چاٹ پئی اے بندیاں دی
اوہ خونئی سنسار سُنے میں باغی آں

کر بل دے میدان جیے میداناں وچ
شمر جھیا سردار سُنے میں باغی آں

اک دہتی خواہش

کدی کدی ایہہ دل کردا اے
گھر دے کول اسٹاپ توں پہلوں
ہورا اسٹاپے لیہہ جاں میں
تے دور کدیوں جاندی ہوئی
کسے ٹرینے بہہ جاں میں

پُترا (حمد اقبال دے ناں)

جے تن پٹھے وڈھنے پیندے

تیری ماں سزداراں ہوندی

مکھجا تیرا ابا ہوندا

ڈھڈے پر نے لمیاں پے کے

کھال توں پانی پیناں پیندا

آپناں تہم لاه کے تے

درگا ہوں چول پوانے پیندے

دا تر دے تل لگے چیرے

موتر نال جھڈانے پیندے

پیراں دے وچ چھبے کنڈے

کنڈے دے تل کڈھنے پیندے

لذت اٹھے چک کے
 تتی دھے ٹرنا پیندا
 شاہ شریف دے میلے اتے
 کھو پڑ وال پوانی پیندی
 فر میں تکدا
 ساسر سیک
 تے ٹیٹر پیک
 نو ٹردیم
 تے پیٹر پین
 ڈزنی لینڈ

تے واسرفال دیاں ایہہ گلاں
 ٹر ٹر لکن کرنا ایس توں
 فر فر لکن پڑھنا ایس توں

جنے پڑاں دے وچ سیہا پدے نیں

نعرہ مار کے سولی دے ول جان دے

لوکی ہوڑ دے نیں لوکی ٹھا کدے نیں

مرد آ پنے خون دی لے سرخی

پنے ورق تارنخ دے چھا پدے نیں

اندر آ لیاں نوں کیمڑا جاندا اے

جنے پڑاں دے وچ سیہا پدے نیں

————— ❦ —————

توں یارسیں تیرا حق نہیں سی

ویلے آئے تے گئے نیں بندیاں تے

اسی وچ دریا پے ڈبے آں

توں ہسد ا پھرناں ایں دندیاں تے

☆☆☆☆

گلاں نال تے بڑا خلوص دسدے

گلاں نال تے دیندے چکروی نہیں

رضا شاتوں جیہڑے یار ملے

اوہ چوروی نہیں اوہ چتروی نئی

————— ❦ —————

اڑیے

کوئی بے تینوں چاہندا ہووے

آپناں پیار چھپاندا ہووے

ہاواں ہوؤ کے بھردا ہووے

تیرے مرنے مردا ہووے

اک دن آکھے نارنی اڑیے

من ترے نال پیارنی اڑیے

میں تے تخت ہزار جھڈیا

وسدا او بیڑا سار لھڈیا

جھڈیا ای میں کہار نی اڑیے

من ترے نال پیار نی اڑیے

☆☆☆

بے تخت ہزارے آئی ناں

فر موہرا جن کھالاں دی

جو کھیڑیاں ول ووی گئی سی

اوہ ہورسی ہیر سیالاں دی

☆☆☆

توں میرے نال دھوکہ کیتا

ہنجوا اپنے روک لو اوں دی

میں ہاواں نوں ڈکاں دی

توں میرے نال دھوکہ کیتا

سارے جگ نوں دساں دی

تیرے پچھے بابل چھڈ یا لیکاں لایاں ویراں نوں

تیرے ہتھیں بانہہ چاوتی چلے پایا سیراں نوں

تیری خاطر سنکٹاں چھڈیاں نالے میں ماں جایا وے

جگ دے طعنے معنے میں لئے تاڑی ماری راہیاں وے

آپنے گھروں مٹی من کے پیار دی ہتی بالی وے

فروں توں تے او بڑ سمجھیں دھوکہ دینا ایں حالی وے

ما دی اڑیا گل ناں منی

تیرے آکھے لگ کے تے

توں ویں اڑیا بڑتی کر لئی

غیراں وانگوں وگ کے تے

————— ❦ —————

دومو نہی سپنی

اودے کھیڑیاں نال وی لائی رکھی
 ایدے رانجھڑے نال وی پائی رکھی
 ایدے کٹ کے چوریاں گھلدی رہئی
 اودے لٹ کے سدرراں لے گئی اے

راگ بغاوت چھیڑو اوئے
 ظالم کھوہ وچ دھک دیو
 مجبور و مظلوم اوئے
 ظلم دے پھٹے چک دیو

دیوے پھوہڑ مسیحاں دے چان والے
 راہ گیراں دے کپڑے لاہن والے

رضامینوں آداب سخاوندے نیں

لاشماں و بیچ کے موج منان والے

☆☆☆

توں و یکھ کے سن مجبور یارا

لون سٹیا زخماں پچھیاں دے

توں دتیاں تھمیاں چھک یارا

اسی کوئی نہیں تیریاں و چھیاں تے

☆☆☆

سجنوسب کچھ لکھیا ہوندا اے

شکلاں دیاں کتاباں وچ

کدی حقیقت چھپی ناہیں

ریشم وچ کھاباں وچ

اَنج فیر بغاوت پھٹے دی

اُٹھے دا پُت سویرے دا
 بھنے دا کھار ہنیرے دا
 ظلمت پئی تھاں تھاں لکے دی
 اَنج فیر بغاوت پھٹے دی
 پھڑواگاں اَنج سرکار دیاں
 جو قوتاں حق نے مار دیاں
 اوہناں نوں خلقت پچھے دی
 اَنج فیر بغاوت پھٹے دی
 چوراں نوں سمجھاں اوَن دیاں
 ٹھگاں نوں اٹاں پون دیاں
 مکران دی بلم تڑے دی
 اَنج فیر بغاوت پھٹے دی
 اَنج ہمتاں مکیاں سہن دیاں
 ایہہ اُچیاں کدھاں ڈھین دیاں
 زنجیر ظلم دی ٹٹے دی
 اَنج فیر بغاوت پھٹے دی
 جو سوچ سیاہیاں ونڈ دی اے
 جو حق ماڑے دا بھنڈ دی اے
 اوہ موت مرے دی کتے دی

ارج فیر بغاوت پھٹے دی
 تختاں دے تختے ہوون دے
 ایہہ وڈے ڈاکور وون دے
 ایہناں تل جتنا کے دی
 ارج فیر بغاوت پھٹے دی
 ارج اتلی تھلے ہووے دی
 مظلوم دی بلے ہووے دی
 ظالم دی رت پئی سکے دی
 ارج فیر بغاوت پھٹے دی
 اٹھے دی لہر سچائیاں دی
 جو پونجی کھوندے راہیاں دی
 اوہناں دی سگھی گھٹے دی
 ارج فیر بغاوت پھٹے دی
 جو کھاندے حق مزدوراں دا
 جتاں پیتا لہو مجبوراں دا
 اوہناں نوں جتنا گٹے دی
 ارج فیر بغاوت پھٹے دی

.....

میں بن دریا لئی بنھد اسماں
 پانی واہنیاں دا ویٹھے وڑ آیا
 جیہڑے ہڑنوں ہڑناں سمجھیا سی
 اوہ کوٹھیاں توڑی چڑھ آیا

☆☆☆

سُچیاں دے تے سر نیزے تے چڑھدے رہے
 تختناں تے تے ڈاکو موجاں کر دے رہے

☆☆☆

حساب لواں دا

میری اکھ چوں جنے اتھرو ڈلے نہیں
 میری ہک تے جنے پھٹ سجائے نی
 میرے لوں لوں جنے لمبو بالے نی
 میرے رستے جنے خار اگائے نی

اک اک دا حساب لواں دا

اک اک دا حساب

☆☆☆

صبر

آپے مینوں گانے بنھے
 آپے مینوں سہرے پائے
 آپے میرے وال سوارے
 مہندی دے تل ہتھ سجائے
 آپے کھارے لائی پایا
 آپے گھوڑی اُتے بہایا
 اہدی اکھج لکھے اکھر
 پل توں پہلوں جان گیا
 میراوی اُج صبر چھاتا ای
 مڑیاوے میرے ہان دیا

باگاں دے وچ پھائیاں لایاں

باگاں دے وچ پھائیاں لایاں

ظلمت دار صیاداں وے

کون سنے فریاداں وے

میں تے سنجے راہیں بہہ کے

تینوں پئی اڈیکاں وے

دل چوں نکلن چیرکاں وے

تیرے باہجوں مینوں ڈھولا

وڈھن پئے اکلاپے وے

پاندا اے دل سیاپے وے

میں تے تن ملن دی خاطر

ہو گئی یار دیوانی وے

تسی پھرے جوانی وے

میریاں آساں سدریاں والے

کھڑوے پھل کملا گئے وے

کویں دے ویلے آ گئے وے

☆☆☆

پچڑا کوئل دا

ایس لئی ناں ودھ کے وار کر دا
 ایس لئی ناں کھل کے کھیل دا اے
 ایس لئی ناں آپ شکار کر دا
 ایس لئی مردار نوں پیل دا اے
 رضاشاہ توں جس نوں باز سمجھیں
 اوہ پچڑا کسے کوئل دا اے

فراواں گا

سورج دا شکار ابن کے
 نعلان دا اونجار ابن کے
 سچ دی چٹی چادر لے کے
 پھلاں دی خشبودے وانگوں

☆☆☆

نیفے خنجر وی رکھدے نیں لوک یارانے وی رکھدے نیں
 ہتھ سچ پتھر وی رکھدے نیں عشق افسانے وی رکھدے نیں
 سجاں توں تے باہلا جھلا ایں اکو راہ دا راہی ایں
 لوک مسیحاں وی رکھدے نیں لوک میخانے وی رکھدے نیں

☆☆☆

تلی دھریوے

اسی نیلے بہہ کے روندے رہے
 جد تلی دھریوے ہوندے رہے
 لکراں وچ جان ٹنکیدی رہی
 پنچناں وچ سوچ پنچندی رہی
 نیناں دے کھے چوندے رہے
 اسی نیلے بہہ کے روندے رہے
 ساڈی مٹی خوب منیندی رہی
 لکیاں دی دھوڑ پنچندی رہی
 اسی لگ لگ باگھے چھوندے رہے
 جد تلی دھریوے ہوندے رہے

☆☆☆

وطن دی یاد اوندی اے تے کوئی مجبور روند اے
 دلے وچ سوڑ پوندی اے تے کوئی مجبور روند اے
 کوئی ڈھولا اڈیکاں دا کوئی ٹپہ وراگاں دا
 کوئی جے نار گوندی اے تے کوئی مجبور روند اے

☆☆☆

غزل

مغر جیہڑے پیندے نیں جان لے کے چھڈ دے نیں
دل وچ جو رہیندے نیں جان لے کے چھڈ دے نیں

سہوں نیاں چکا کے تے سو قسم کھا کے تے
آپناں جو کھیندے نیں جان لے کے چھڈ دے نیں

ہجرتاں دے شہر وچ آس تے امیدیاں دے
آپنے جو ڈھیندے نیں جان لے کے چھڈ دے نیں

نئے کدے جے نیناں چوں مستیاں وسا کے تے
جو گھیر لیندے نیں جان لے کے چھڈ دے نیں

☆☆☆

غزل

کچیاں کندھاں ہون تے جنگاں ناں چھیڑو
گھر چ وٹھاں ہون تے جنگاں ناں چھیڑو

گل چ پے غلامی والے رسے نوں
سو سو گنڈھاں ہون تے جنگاں ناں چھیڑو

دکھاں والی رات تے کمر ترور دیاں
بیر تے پنڈاں ہون تے جنگاں ناں چھیڑو

پھلاں وانگ حیاتی کرماں والی نوں
سو سو ٹھنڈاں ہون تے جنگاں ناں چھیڑو

☆☆☆

غزل

خاہشاں نوں کچھن دے وقت ای کدوں لبھے
 پھوہڑیاں توں اٹھن دے وقت ای کدوں لبھے

ویریاں نوں ویکھن دا ٹانگ ای کدوں لگا
 دشمنیاں توں چھپن دے وقت ای کدوں لبھے

پنجھریاں تے جالاں وچ زندگی سواہ ہوگئی
 پرتاں توں اڈن دے وقت ای کدوں لبھے

دھونسیاں نے مار کے واریاں تے لایا چا
 میٹیاں چ پکن دے وقت ای کدوں لبھے

غزل

اسی تھے داند گئی گئے وچ پنجالاں دے

تسی رلیو اسی مری گئے وچ پنجالاں دے

اسی تھے سکیاں سخت زمیئاں خونی پھالے نیں

ساڈے پشلے پیر ونہی گئے وچ پنجالاں دے

اک وار تے بول گھر اسی کتنے گالے نیں

اسی بیہندے آپ پسی گئے وچ پنجالاں دے

تیرا دادک وارتوں کوہلو تیز چلاوندیاں

ساڈے اپنے تیل کڈھی گئے وچ پنجالاں دے

توں اپنے وقت ٹپائے ظالم واہندڑیا

ساڈے الہڑ دن کھووی گئے وچ پنجالاں دے

☆☆☆☆

بھلیکھا

زندگی نون ظلم دی جاگیر وی من دا ریہا
 میں زریلے جام نون اکسیر وی من دا ریہا
 میں کسے گڈھ چھوڑیے نون رانجھڑا وی آکھیا
 میں کسے رنگ بازنی نون ہیر وی من دا ریہا
 میں کسے فرہاد نون ویں بے وفا من دا ریہا
 میں کسے جلاد تون وی راہنما من دا ریہا
 فروی میری زندگی وچ بھانہڑے بلدے رہے
 فروی میرے سفنیاں دے آہنے سڑدے رہے

☆☆☆

غزل

ظالم وا دستور کدے وی نہیں مندا
بھاویں آں مجبور کدے وی نہیں مندا

ویلے دے چنگیز دیاں میں حکماں نوں
سولی جے منظور کدے وی نہیں مندا

پیراں دے وچ بیڑی وارا کھاندی اے
چوراں وا منشور کدے وی نہیں مندا

میں مٹی نوں سونا یارو کنج آکھاں
گکر نوں انگور کدے وی نہیں مندا

من باغی ہن کہہ کے سولی چاہڑ دیو
میں ظلمت نوں نور کدے وی نہیں مندا

☆☆☆

غزل

دکھ درد و نڈان لئی آؤ بیبا

کوئی سنن سنان لئی آؤ بیبا

دم یاریاں دے دم دے گئے نہیں

کدی پھوہڑیاں پان لئی آؤ بیبا

اسی بیلیاں وچ کرلاونے آن

ساڈی جند چھڈان لئی آؤ بیبا

تسی یار پرانے وقتاں دے

ساڈے زخم سہلان لئی آؤ بیبا

ساڈے آہنے سڑکے ساہ ہو گئے

ایہہ ساہ اڈان لئی آؤ بیبا

اسی ٹٹ گئے کچ دے کول وانگوں

تسی کرچیاں چان لئی آؤ بیبا

اک لاش پریت دی رل گئی اے

ایہہ دفن کران لئی آؤ بیبا

☆☆☆

نویں پنجابی نظم نے پچھلی کوئی پون صدی وچ اپنے لئی اگھڑویاں راہواں بنائیاں نیں۔ شریف کنجاہی، امرتا پریتم، عارف عبدالمستین، منیر نیازی، الطاف قریشی تے باقی صدیقی ورگے نامور شاعراں نے ایس صنف نوں سوہنیاں راہواں اُتے ٹوریا۔ انج ای غزل دے میدان وچ پیر فضل گجراتی، غلام یعقوب انور، فقیر محمد فقیر، رشید انور، رؤف شیخ، سلیم کاشر، اکرام مجید تے کجھ دوجے شاعراں نے نہ صرف اپنے آپ نوں منوایا سگوں غزل دی صنف نوں اوس تھاویں اپڑایا جتھے اوہ ایس صنف نوں دوجیاں زبانوں دی شاعری دے سامنے کھلہارن وچ کامیاب ہوئے۔ ایہناں نظم تے غزل دے موہریاں دی پیروی وچ سینکڑیاں قلم کاراں نے قدم چکے تے اپنے اپنے طور اُتے نویں خیال، نویں اسلوب تے نویاں زمیناں دی تلاش کیتی۔ ایسے لہے اُتے ٹردیاں رضا شاہ نے اپنی رضا نوں مکھ رکھ دیا کلاں میں منصور دے سرناویں نال اپنی نظم تے غزل پڑھنہاراں دے سامنے رکھی اے۔ ایس کتاب دے انتساب توں ای ایہدے مہاڑ دا اندازہ ہو جاندا اے جہدے وچ اوہ ایہیہ کتاب اپنے باپ دے نال کردیاں آکھدے نیں: 'جہناں مینوں ظلم دے خلاف ڈٹ جانا تے دیانتداری سکھائی'۔ کتاب داسرناواں دی ایسے ڈٹ جان دی دس پاؤندا اے۔ شاعر ایس کتاب وچ نال تے انتساب دی حد تک ای نہیں، اپنے اسلوب، اندازِ بیاں، لفظاں دی ورتوں، گرامر دے استعمال تے عروض و جہوں وی اپنے من دی دس اُتے ای چلدا دکھالی دیندا اے۔ رضا شاہ نے اپنے آل دوالے وچوں اوہناں معاملیاں نوں اپنی شاعری دا موضوع بنایا اے جہڑے اوہناں دی اپنی دھرتی، وسوں، مقامیت تے ہجرت وچ عام بندے نال واپردیاں ویکھیاں نیں۔ کلاں میں منصور دے شاعر نے اک گھالنا تے ایس شاعری وچ دکھائی اے تے اک گھالنا جے اوہناں نوں لوڑیدی اے جہدے لئی اوہناں جگاں تیک علم تے ادب وچ اپنی ہوند ثابت کرنی اے۔

پروفیسر (ڈاکٹر) ناصر رانا

ISBN-978-969-9311-09-3

9 789699 311093

200

Rozan
Publishers